

PÄIVÄHOIDON JA VANHEMPIEN YHTEISTYÖ PIENEN LAPSEN PÄIVÄHOIDON ALOITUSTA TUKEMASSA

Vanhempien kokemuksia päivähoidon aloituskäytännöistä kasvatus-
kumppanuuden muodostumisen näkökulmasta

Tryyki Ilona

Opinnäytetyö
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

2016

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Ilona Tryyki	Vuosi	2016
Ohjaaja(t)	Kaisu Vinkki & Seija Järvi		
Toimeksiantaja	Kellomäen päiväkot, Keminmaan kunta		
Työn nimi	Päivähoidon ja vanhempien yhteistyö pienen lapsen päivähoidon aloitusta tukemassa - Vanhempien kokemuksia päivähoidon aloituskäytännöistä kasvatuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta		
Sivu- ja liitesivumäärä	44 + 7		

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kuvailla, miten vanhemmat kokivat Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmässä toimintakautena 2014–2015 käytössä olleet päivähoidon aloituskäytänteet. Aloituskäytäntöjä tarkastelen opinnäytetyössäni kasvatuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta. Opinnäytetyöni käsittelee erityisesti esiin nousseita aloituskäytäntöihin liittyviä kehittämistarpeita.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Sen kohderyhmä koostui vanhemmista, joiden lapsi oli aloittanut päivähoidon Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmässä toimintakauden 2014–2015 aikana. Tutkimusaineiston keräsin kyselylomakkeella keväällä 2015. Aineistoa täydensin kahden kohderyhmään kuuluneen vanhemman teemahaastattelulla syksyllä 2015. Aineiston analyysissä käytin teemoittelua.

Aineiston kautta esiin nousseet päivähoidon aloituskäytäntöjä koskevat kehittämistarpeet liittyivät käytäntöjen sisältöön ja riittävyyteen. Vanhemmat toivoivat, että olisivat saaneet tutustua paremmin päiväkotiryhmän toimintaan ja päiväkodin tiloihin aloituskäytäntöjen aikana. Myös lapsen tutustuttaminen päivähoidon ja lapsen huomioiminen työntekijän osalta koettiin liian vähäiseksi. Myös niin sanottua vastuuaikuinen menetelmää olisi toivottu hyödynnettävän päivähoidon aloituksessa tarkoituksenmukaisemmin.

Avainsanat kasvatuskumppanuus, päivähoidon aloitus, päivähoidon aloituskäytänteet

School of Social Services, Health and
Sports
Degree Programme of Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Ilona Tryyki	Year	2016
Supervisor	Kaisu Vinkki & Seija Järvi		
Commissioned by	Kellomäki daycare, Keminmaa		
Subject of thesis	Cooperation between parents and day care to support children entering day care - Parental experience of initiation practices from the perspective of forming an educational partnership		
Number of pages	44 + 7		

The aim of my thesis is to describe how initiation practices for day care that were used in the group of 1-2-year-olds at the Kellomäki day care centre in 2014-2015 were experienced by parents whose children were entering the day care. Initiation practices are examined from the perspective of forming educational partnerships. The thesis pays particular attention to needs for further development of initiation practices.

This thesis is a qualitative study. The target group of the study consists of parents whose 1-2-year-old child entered the Kellomäki day care centre in 2014-2015. The research material was collected through a questionnaire in the spring of 2015. The material was complemented by interviewing parents from the target group in the autumn of 2015. Thematic analysis was used as a method for analysing the material.

The thesis finds that the content of the initiation practices could be improved and that the existing practices were not sufficiently used. Parents hoped that they would have had a greater chance to familiarise themselves with the way the day care centre was working as well as its facilities during the initiation process. Opportunities for children to familiarise themselves with the day care and the attention paid to children by the personnel were also perceived as limited. In addition, parents wished that there would have been a specific person who would have been answerable for their child as their child was entering the day care.

Key words educational partnership, start of day care, initiation practices

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	8
2.1	Kasvatuskumppanuus.....	8
2.2	Alle kolmivuotiaan lapsen päivähoiton aloitus	11
2.3	Tasavertainen vuorovaikutus päivähoiton aloitusta tukemassa	13
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	17
3.1	Opinnäytetyön lähtökohdat, kohderyhmä ja merkitys	17
3.2	Laadullinen tutkimus	18
3.3	Aineistonkeruu	19
3.3.1	Kyselylomake	19
3.3.2	Teemahaastattelu.....	22
3.4	Aineiston analysointi - teemoittelu	23
4	TULOKSET – ALOITUSKÄYTÄNNÖT VANHEMPIEN KOKEMINA	25
4.1	Kasvatuskumppanuuden muodostumista tukevat aloituskäytännöt.....	25
4.2	Tutustumiskäynti perheen kotona	26
4.3	Aloituskeskustelu	27
4.4	Tutustumisjakso	30
4.5	Omahoitajamenetelmä.....	32
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
5.1	Opinnäytetyön keskeiset tulokset	35
5.2	Aloituskäytäntöjen sisältö ja riittävyys	35
5.3	Vastuuaikuinen menetelmän hyödyntäminen	37
5.4	Yhteenveto – aloituskäytänteet kehittämisen kohteena	38
6	POHDINTA	41
	LÄHTEET	45

1 JOHDANTO

Päivähoidon aloitus on merkittävä asia sekä lapselle itselleen että koko perheelle, sillä uuteen kasvuympäristöön siirtyminen tuo tullessaan monentasoista muutosta totuttuun arkeen. Fyysinen ympäristö, toimintakulttuuri sekä mahdollisesti myös arvot ovat muun muassa niitä tekijöitä, jotka erottavat päivähoidon ja lapsen kodin toisistaan. Pieni lapsi on päivähoidon aloitukseen liittyvän muutoksen kohdatessaan riippuvainen vanhemmistaan ja päivähoidon työntekijöistä. Osapuolten välinen yhteistyö ja kasvatuskumppanuuden lähtökohtien luominen toimivatkin keskeisinä tekijöinä lapsen siirtyessä päivähoitoon. Päivähoidon käytännöllinen aloitus tulisikin järjestää niin, että se tukisi kumppanuuteen pohjautuvan yhteistyön muodostumista. (Karikoski & Tiilikka 2016, 79–80; Munter 2001, 35.)

Pohtiessani aihetta opinnäytetyölleni oman lapseni päivähoidon aloitusta koskevat kysymykset olivat ajankohtaisia, mikä herätti kiinnostuksen aihetta kohtaan vanhempana, mutta myös tulevana ammattikasvattajana. Huomioni kiinnittyi mediassa sekä yleisessä keskustelussa esiintyneisiin kannanottoihin pienen lapsen päivähoidon aloituksesta. Aihe sai minut pohtimaan kysymystä siitä, kuinka pystyttäisiin takaamaan lapselle onnistunut alku uudessa kasvuympäristössään ja erityisesti pienen alle kolmivuotiaan lapsen kohdalla, jolle päivähoidon aloitus yleensä merkitsee ensimmäistä siirtymistä omasta kodistaan ulkopuoliseen hoitoon.

Koska päivähoidon työntekijöiden ja lapsen vanhempien välinen avoimuuteen ja luottamukseen perustuva yhteistyösuhde edesauttaa lapsen turvallista siirtymistä päivähoitoon (Munter 2001, 48), halusin lähteä opinnäytetyössäni tarkastelemaan tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteistyön muodostumiseen. Koska lapsen siirtymäprosessi kodista päivähoitoon toteutetaan erilaisia aloituskäytäntöjä, kuten aloituskeskustelua ja tutustumisjaksoa hyödyntäen, päätin tarkastella kyseisten aloituskäytänteiden vaikutusta yhteistyön syntyyn. Samoihin aikoihin oli opinnoissani alkamassa suuntaavan työharjoittelun opintojakso, jonka suoritin Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmässä. Sain mahdollisuuden hyödyntää työharjoittelupaikkaa opinnäytetyöni kohteena ja tarkastella niitä aloituskäy-

täntöjä, jotka olivat käytössä kyseisessä päiväkotiryhmässä toimintakautena 2014–2015.

Koska vanhempien ja päivähoidon välistä yhteistyötä kuvataan tänä päivänä yleisesti kasvatuskumppanuudeksi, halusin tarkastella kyseistä käsitettä opinnäytetyössäni. Kirsti Karilan (2006, 93) mukaan tulkinnat käyttöön vakiintuneesta kasvatuskumppanuuskäsitteestä voivat kuitenkin poiketa toisistaan: käsite on voitu ottaa käyttöön jopa ilman, että sen todellista merkitystä on tarkemmin pohdittu. Haluankin opinnäytetyössäni käsitellä kasvatuskumppanuuden periaatteita, jotta minä kuin myös opinnäytetyöni lukijat saisimme käsityksen siitä, mistä kumppanuusperusteisessa kasvatusyhteistyössä on kyse. Haluan opinnäytetyöni tuovan esiin niitä tekijöitä, jotka kertovat kasvatuskumppanuuden ja sen muodostumisen merkityksestä lapsen päivähoidon alkuvaiheessa.

Pian työelämääni siirtyvänä tuoreena ammattikasvattajana tulen ensitöikseni luomaan yhteistyösuhteita lasten perheisiin. Koin kasvatuskumppanuuden ja sen muodostumiseen liittyvien tekijöiden tarkastelun myös tästä syystä hyödylliseksi, sillä näen opinnäytetyöni tukevan näin myös omaa ammatillista kehitystäni. Halusin käsitellä opinnäytetyössäni aihetta erityisesti vanhempien perspektiivistä, jotta osaisimme päivähoidossa ottaa huomioon myös yhteistyömme toisen osapuolen yhteistä kasvatusvastuuta jakaessamme.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kuvailla kohderyhmään kuuluvien vanhempien kokemuksia kokemistaan päivähoidon aloituskäytännöistä. Tarkoitukseni on myös selvittää, millaisia mielikuvia Marja Kaskelan ja Marjatta Kekkosen teoksessa *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen* esitetty kasvatuskumppanuus- koulutusmalliin pohjautuva päivähoidon aloitukseen liittyvä työkäytäntö herättää kohderyhmäni vanhemmissa, sillä se osakseen poikkeaa heidän kokemastaan toimintamallista. Keskityn opinnäytetyössäni käsittelemään esille nousseita kehittämistarpeita tutkimuskohteenani toimineen Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmän aloituskäytäntöihin liittyen.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat: 1) Miten vanhemmat kokivat Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmän päivähoidon aloituskäytänteet kasva-

tuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta? sekä 2) millaisia kehittämistarpeita aloituskäytänteissä ilmenee?

Ensimmäiseksi opinnäytetyössäni tarkastelen kasvatuskumppanuuskäsitettä ja alle kolmivuotiaan lapsen päivähoidon aloitusta yleisesti. Koska kasvatuskumppanuus käsitetään lapsen vanhempien ja päivähoidon keskinäiseksi ja vastavuoroiseksi vuorovaikutukseksi, käsittelen vuorovaikutuksen merkityksiä päivähoidon aloitukseen liittyen omassa luvussaan. Tämän jälkeen kerron opinnäytetyöni lähtökohdista ja toteutuksesta. Opinnäytetyöni tulokset tuon esiin teemotellen ne eri päivähoidon aloituskäytäntöjen mukaan. Lopuksi teen johtopäätöksiä aineiston pohjalta sekä pohdin yleisesti koko opinnäytetyöprosessia.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kasvatuskumppanuus

Ennen 1.8.2015 voimaan tulleita varhaiskasvatustalainsäädäntöä koskevia uudistuksia, laki lasten päivähoidosta (367/1973) asetti suomalaiselle päivähoidolle kaksi tehtävää: lasten kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen sekä perheiden kotikasvatuksen tukeminen. Vielä 1970- ja 80-luvuilla näiden tavoitteiden saavuttamiseksi korostettiin ammattikasvattajien asiantuntijuutta. 90-luvulta lähtien myös lapsen vanhempien asiantuntemuksen painoarvo alkoi kasvaa ja perheiden sekä päivähoidon yhteistyö vakiintuivat itsestäänselvyydeksi. 2000-luvulla ilmestyneet asiakirjat *Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista* (2002) sekä *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* (2007) nostivat esiin kasvatuskumppanuus käsitteen, joka muutti vanhempien ja päivähoidon yhteisen kasvatustehtävän tarkastelua ja toi kotien kasvatustyön tukemiseen täysin uudenlaisen näkökulman. Kasvatuskumppanuuskäsitteen myötä tänä päivänä vanhempien ja ammattikasvattajien välisessä yhteistyössä painotetaan tasavertaista suhdetta. Uudistusten jälkeen nykyinen varhaiskasvatustalakin velvoittaa päivähoitoa toimimaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. Laki vahvistaa huoltajien osallisuutta ja vaikuttamista lapsensa varhaiskasvatukseen, mikä on myös yksi kasvatuskumppanuuden tavoitteista. (Varhaiskasvatustalaki 580/2015 1:2a §, 1:7b §; Lehtipää & Poikonen 2009, 70; Alasuutari 2006, 84; Karila 2006, 93.)

Kun päivähoito osallistuu vanhempien rinnalla lapsen päivittäiseen kasvatukseen ja kun päivähoidosta tulee erottamaton osa lapsen arkea, syntyy tarve kasvatuskumppanuudelle. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan lapsen vanhempien ja ammattikasvattajien tietoista sitoutumista tukemaan yhdessä lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Kasvatuskumppanuudessa on kyse lapsen tarpeiden sekä lapsen edun ja oikeuksien toteuttamisesta vanhempien ja päivähoidon välisen tasavertaisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen kautta. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi, mikä edellyttää lapsen toiminnan, tarpeiden ja

toiveiden aktiivista havainnointia ja kuulemista yhteistyön molempien osapuolten osalta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 17, 20; Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2007, 31.)

Koska pääsääntöisesti lapsi toimii ja käyttäytyy eri tavoin kotona ja päivähoitossa sekä vanhemmilla että päivähoidon henkilöstöllä on keskenään erilaista, mutta tärkeää tietoa lapsesta sekä erilaisia taitoja toimia hänen kanssaan. Kasvatuskumppanuudessa kyseiset tiedot yhdistämällä luodaan parhaat lähtökohdat lapsen hyvinvoinnille. Kasvatuskumppanuudella pyritäänkin painottamaan vanhempien ja päivähoidon henkilöstön asiantuntijuuksien tasavertaisuutta sekä samalla poistamaan vanhaa ajatusmallia ammattikasvattajien yksisuuntaisesta päätäntävallasta koskien lapsensa kasvatusta päivähoitossa. (Koivunen 2013, 153; Kaskela & Kekkonen 2011, 17, 25.)

Kasvatuskumppanuuden kautta vanhemmat voivat siis syventää ja laajentaa omaa rooliaan lapsensa varhaiskasvatuksessa. Lähtökohtaisestikin vanhempien ensisijainen kasvatusoikeus oikeuttaa heidän osallisuutensa. Huomiota kiinnitetään siihen, että vanhemman oman lapsensa tuntemus sekä näkemykset, mielipiteet ja toiveet päivähoidon suhteen sisällytetään alusta alkaen osaksi lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteutusta. Vanhemmilla tulee olla halutessaan mahdollisuus vaikuttaa oman lapsensa varhaiskasvatuksen lisäksi myös lapsen päiväkotiryhmän, koko päivähoitoyksikön sekä kunnan varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Kaskela & Kekkonen 2011, 17, 18, 25; Heikkilä ym. 2007, 31.)

Yhteinen vuoropuhelu päivähoidon työntekijöiden kanssa sekä keskustelut lapsen päivähoitosta toteutuvat päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa ja hakiessa lasta päivähoitosta. Laajemmin lasta koskevia asioita käydään läpi erikseen sovituissa keskusteluissa, kuten lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvässä keskustelussa. Päivähoidon henkilökunnan ammatillisena tavoitteena on varmistaa, että vanhemmat tuntevat saavansa aina tarvittaessa keskusteluyhteyden henkilökuntaan ja että vanhempien päivähoitoa koskevat näkemykset tulevat kuulluksi ja keskustelluksi vanhempaa arvostavalla tavalla. Kasvatuskumppanuuden ammattitaidon tulisikin perustua muun muassa vuorovaikutus-

taidoille ja niiden harjoittelulle sekä pyrkimykselle yhteisen ymmärryksen etsimiseen lapsen kasvuyhteisöjen välillä kahdenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa. Kasvatuskumppanuus ei takaa samanmielisyyttä vanhempien ja työntekijän välillä, vaan ennemminkin se luo yhteisen tilan etsiä ymmärrystä lapsesta. Vanhempien kuuleminen vaatii työntekijältä aikaa, tahtoa ja ymmärrystä. Vanhemmat pystyvät jakamaan ajatuksiaan, kun tunnepuheelle on aidosti suotu sijaa. (Kaskela & Kronqvist 2012, 24; Kaskela & Kekkonen 2011, 19–21, 44.)

Kasvatuskumppanuudessa lapsen vanhemmat ja päivähoidon henkilöstö jakavat siis keskenään vastuuta lapsen hyvinvoinnista ja kehityksen tukemisesta. Kasvatusvastuun onnistuneen jakamisen kannalta olennaista on, miten osapuolet sitoutuvat toteuttamaan yhteistä kasvatustehtävää sekä tietoisuus toistensa rooleista kyseisessä tehtävässä. Monien vanhempien mielestä kumppanuusajattelu on hyvä asia. Vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden yhteistyölle on hyvät edellytykset, sillä vanhemmat toivovat toimivaa suhdetta ja asennoituvatkin yleensä myönteisesti se luomiseen. On kuitenkin huomioitava, että kaikki vanhemmat eivät monista eri syistä johtuen halua tai pysty aktiiviseen yhteistyöhön päivähoidon kanssa. Päivähoidon työntekijällä on vastuu luoda puitteet kasvatuskumppanuuden rakentumiselle. Vanhemmilla on kuitenkin oikeus määritellä yhteistyön ja kumppanuuden rajat ja tasot. (Koivunen 2013, 153–155; Kaskela & Kekkonen 2011, 13, 20; Munter 2001, 48.)

Kasvatuskumppanuus koskee jokaista päivähoidon asiakasperhettä, mutta kumppanuuteen perustuvan kasvatusyhteistyön merkitys korostuu etenkin niissä tapauksissa, joissa lapsella ilmenee erityisen tuen tarvetta. Kun vanhempien ja päivähoidon välinen yhteistyö perustuu kasvatuskumppanuutta ohjaaville kuulemisen, kunnioittamisen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteille sekä työntekijä että vanhempi voivat helpommin ja luontevammin tuoda esiin mahdollisen lapsesta syntyneen huolen. Kasvatuskumppanuuden tavoitteisiin kuuluu siis myös tunnistaa mahdollisimman varhain tuen tarve ja yhdessä vanhempien kanssa löytää sopivat toimintatavat lapsen tukemiseksi. Vanhemmille tulee välittyä viesti, että he ovat asiantuntijoita lasta koskevissa asioissa, jonka kautta heidän apunsa on kasvattajalle korvaamaton. (Koivunen 2013, 158; Kaskela & Kekkonen 2011, 18; Heikkilä ym. 2007, 32.)

2.2 Alle kolmivuotiaan lapsen päivähoidon aloitus

Kolme ensimmäistä ikävuotta ovat kehityopsykologisesti tärkeä vaihe, sillä silloin muodostuu perusta muun muassa minäkäsitykselle sekä lapsen käsitykselle henkilöiden välisestä vuorovaikutuksesta. Kolmeen ensimmäiseen ikävuoteen liittyviä ”vaatimuksia” on myös myöhempiin ikäkausiin verrattuna vaikeampi mukauttaa yhteiskuntaan. Muun muassa näistä syistä alle kolmivuotiaiden päivähoitoon liittyviin ratkaisuihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. (Keltikangas-Järvinen 2012, 8.)

Jokaisen lapsen kohdalla päivähoito on lapsen elämänpiiriä kasvattava ja monimutkaistava tekijä. On hyvin yksilöllistä, kuinka lapsi reagoi päivähoidon aloitukseen ja kuinka nopeasti hän muutokseen sopeutuu. Ratkaisevaa on se, kuinka lapsi kokee uuden kasvuympäristönsä. Hän etsii mielekkyyttä uuteen tilanteeseen niiden kokemusten pohjalta, joita hänellä on elämässään siihen mennessä ollut. Tähän pieni lapsi tarvitsee aikuisten avun. Olennaista on vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden kyky eläytyä lapsen maailmaan, olla keskinäisessä dialogissa ja vastavuoroisessa suhteessa lapseen. Päivähoidon alkaessa aikuisten rooli on toimia muun muassa lapsen tukijana ja tiedon välittäjänä, huolehtien lapsen hallinnan ja turvallisuudentunteen säilymisestä uudessa elämänvaiheessa. (Munter 2001, 36, 41.)

Pääsääntöisesti päivähoidon aloitus synnyttää lapsen käyttäytymisessä väliaikaisia reaktiomalleja. Kyseistä ajanjaksoa, jonka aikana tilapäinen käyttäytyminen ilmenee, voidaan tarkastella lapsen sopeutumisprosessina uuteen kasvu-ympäristöön. Lapsen katsotaan siis sopeutuneen päivähoitoon, kun kyseistä ohimenevää käyttäytymistä ei enää havaita päivähoidossa taikka kotona. Sopeutuminen alkaa yleensä alkusopeutumisen jaksolla, jonka kesto vaihtelee parista viikosta kolmeen kuukauteen. Alkusopeutumisen aikana päivähoitoon jääminen voi olla erityisen vastahakoista, lapsi voi olla alakuloinen ja itkuinen, hän ei hakeudu muiden lasten seuraan leikkimään, hänellä voi olla nukahtamisvaikeuksia, ruoka ei maistu tai hän voi ottaa taka-askeleita kehityksessään. Lapsen päivähoidon aloituksen aiheuttamat tunnereaktiot näkyvät yleensä sel-

keämmin kotona kuin päivähoidossa, sillä lapsi reagoi siellä, missä kokee olonsa turvalliseksi. (Munter 2001, 53–54.)

Joissain tapauksissa päivähoidon aloituksen vaikutukset näkyvät lapsen käytöksessä vasta myöhemmässä vaiheessa. Hyvän alun jälkeen ilmenneille ongelmille voi olla monia eri syitä. Lapsen reagointi muutokseen on kuitenkin lapsen psyykkistä tasapainoa ajatellen aina tarkoituksenmukaista. Kokonaisuudessaan sopeutumisjakson katsotaan kestävän keskimäärin noin kuusi kuukautta. Lapsen sopeutumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa lapsen temperamentti, perheen kokonaiselämäntilanne, vanhempien luottamus päivähoidon henkilökuntaan, lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen, sekä se miten päivähoidon aloitus on järjestetty. (Kanninen & Sigfrids 2012, 67; Munter 2001, 54.)

Pienen lapsen päivähoitoon sopeutumista helpottaa aikuisten herkistyminen havainnoimaan ja tukemaan lasta yksilöllisesti tarkastelemalla lapsen omia kiinnostuksen kohteita muun muassa esine- ja ilmiömaailmaan sekä sosiaaliseen maailmaan liittyen. Osoittamalla, että häntä kuunnellaan lapsi saa käsityksen siitä, että hän voi olla mukana vaikuttamassa ympäristöönsä, mikä on hänen minuutensa kehittymisen kannalta merkityksellistä. Havainnoinnin kautta myös vanhempien ja päivähoidon henkilöstön tietoisuus lapsesta kasvaa. (Munter 2001, 57.)

Sopeutumisessa tärkeää on myös se, miten päivähoidon päiväjärjestys sekä lapsen biologiset rytmit sopivat yhteen. Biologisten rytmien, etenkin vuorokausirytmien muotoutuminen on juuri kolmen ensimmäisen ikävuoden aikana aktiivista. Mikäli lapsen rytmi poikkeaa selvästi ympäristön asettamista vaatimuksista esimerkiksi levon ja aktiivisuuden kannalta, voi asialla olla merkittäviä vaikutuksia muun muassa lapsen mielialaan. Päivähoidon aloituksen tärkeimpiä tehtäviä ovatkin lapsen oikean vuorokausirytmien ylläpitäminen ja siihen liittyviin muutoksiin reagoiminen. Päivähoitoon tutustumiseen tuleekin varata tarpeeksi aikaa, jotta vanhemmat ja päivähoidon henkilökunta onnistuisivat keskenään löytämään parhaimman tavan rytmittää lapsen päivää niin kotona kuin päivähoidossa ennen päivähoidon alkua. (Munter 2001, 35–36, 55–57.)

Päivähoitoon tulo merkitsee lapselle aina erokokemusta vanhemmistaan, siksi se on yksi herkimmistä aiheista päivähoidon aloitukseen liittyen. Kun lapsi saapuu päivähoitoon, tulisi hänen voida kokea olonsa turvalliseksi erosta huolimatta. Lasten neurologisessa kypsyemisessä on eroja, mutta pääsääntöisesti alle 18 kuukauden ikäinen lapsi ei kykene pitämään vanhempaa mielessään koko hoitopäivän ajan, niin että mielikuva vanhemmasta toimisi enää lapselle turvaa antavalla tavalla. Lapsi tarvitsee päivähoidossa aikuista jakamaan ikävän tunteen hänen kanssaan sekä luomaan luottamusta vanhemman paluusta pitämällä vanhempi lapsen mielessä hoitopäivän ajan. Se miten päivähoidon käytännöllinen aloitus järjestetään, on avainasemassa lasten ja vanhempien välisten erokokemusten kannalta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 23; Munter 2001, 37; Kanninen & Sigfrids 2012, 68.)

Se miten lapselle tärkeät ihmiset asennoituvat päivähoidon aloitukseen, vaikuttaa suoraan siihen, millä tavalla lapsi vastaanottaa muutoksen. Munter vetoaa tutkimuksiin, joiden mukaan etenkin äidin suhtautumisella erotilanteisiin on suuri merkitys. Kyseiset tutkimustulokset kertovat, että äidin päivähoidon aloitukseen liittyvä stressi ja epävarmuuden tunteet lisäävät äidin omaa eroahdistusta. Tämä taas lisää lapsen eroamisen vaikeutta, sillä lapset säätelevät käyttäytymistään äidin tunnetilan mukaan. Myös jotkin reagoititavat erotilanteissa lisäävät erojen ongelmallisuutta. Tärkein asia, jonka vanhempi voi erotilanteessa lapselleen viestittää on se, että vaikka lapsi kokee hätää, kaikki on silti hyvin. Ja asiat ovat hyvin, mikäli vanhemmalla on luottamus päivähoitopaikkaan ja lapsi kokee saavansa turvaa päivähoidon aikuisista. Munter korostaa, että vanhempien huolta ja samalla lasten huolta voidaan helpottaa ainoastaan päivähoidon kanssa käytävän luottamukseen perustuvan vuorovaikutuksen kautta. Lapsi aistii luottamuksellisen suhteen hänelle tärkeiden ihmisten välillä, mikä lisää lapsen turvallisuuden tunnetta. (Munter 2001, 35, 44–46, 52.)

2.3 Tasavertainen vuorovaikutus päivähoidon aloitusta tukemassa

Päivähoidon todellisuus rakentuu päivähoitoon osallistuvien henkilöiden vuorovaikutuksessa, jonka keskiössä lasta koskevat asiat ovat. Päivähoidon työntekijöiden ja vanhempien keskinäinen, vastavuoroinen ja tasavertainen vuorovaiku-

tus on kasvatuskumppanuuden lähtökohta. Lapsen asiat tulisi jakaa ja vastaanottaa kunnioittavassa, tasavertaisessa ja avoimessa vuoropuhelussa. Tarvitaan molempien eli sekä päivähoidon työntekijöiden että vanhempien lasta koskevaa asiantuntijuutta. Ammattikasvattajalla on koulutuksen kautta saatua tietoa ja osaamista, jotka liittyvät yleisellä tasolla kasvatukseen, lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä mahdollisesti myös erityisvaikeuksiin. Vanhempien asiantuntijuus taas on spesifiä: vain vanhemmilla on tieto muun muassa lapsen historiasta, luonteesta, tavoista, perheen kulttuurista, kodin kasvatuskäytännöistä ja lapsen elämänpiiristä. Vanhempien oma arvio lapsen kehityksestä ja tieto siitä, millaiset kasvatukseen menetelmät lapselle soveltuvat ovat myös merkityksellisiä. Tärkeys korostuu lapsen hoitosuhteen alkutaipaleella. (Koivunen 2013, 156; Munter 2001, 42.)

Pientä alle kolmivuotiaasta lasta ei voi valmistella päivähoidon alkua varten pelkästään puhumalla siitä, sillä lapsi ymmärtää tilanteet vasta, kun ne ovat tapahtumassa. Tästä syystä vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden on tärkeää keskustella siitä, mitä päivähoidon aloitus puolin ja toisin tarkoittaa, jotta löydetäisiin ne tavat, joilla lapsen päivähoidon aloitusta voidaan tukea. Vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden keskinäinen avoin ja luottava vuorovaikutussuhde kantaakin lapsen turvallisesti päivähoitoon. Lapsi tarvitsee päivähoidon alkuun liittyvien kokemustensa jakamiseen vanhempiaan ja päivähoidon työntekijöitä. Kasvatusyhteisöjen välinen tiedonvaihto helpottaa lapsen liikkumista kodin ja päivähoidon välillä. (Kaskela & Kekkonen, 24–25; Munter 2001, 48.)

Lapsi kokee tunnesuhteen vanhempiinsa eriarvoisena muihin aikuissuhteisiin nähden, minkä vuoksi lapsen ja vanhempien välisen suhteen kannattelu on päivähoidon tärkeimpiä tehtäviä: merkitys korostuu tapauksissa, joissa lapsi aloittaa ensimmäistä kertaa päivähoidon sekä alle kolmivuotiaiden lasten kohdalla. Perheen ja päivähoidon henkilöstön välinen vuorovaikutus toimii lapsen ja vanhemman välisen suhteen kannattelijana. Keskeistä on vanhempien kuuleminen, jolloin ammattikasvattaja tulee tietoiseksi niistä lapsen ja vanhemman välisen suhteen myönteisistä piirteistä, joita tulisi tukea ja vahvistaa heti hoitosuhteen alusta alkaen. Kun päivähoidossa sitoudutaan vahvistamaan lapsen ja van-

hemman välistä suhdetta, parhaimmillaan siirtymätilanteet lisäävät lapsen luottamuksen ja selviytymisen kokemusta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 23.)

Vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu koituu aina lapsen parhaaksi, mutta sen merkitys korostuu ongelmatilanteissa. Vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen ja niistä keskusteleminen suoraan ja avoimesti kun ei aina ole helppoa. Tyypillistä esimerkiksi on, ettei käytössä olevia kasvatuskäytäntöjä uskalleta kyseenalaistaa puolin tai toisin, kun pelätään toisen osapuolen loukkaantuvan. Mikäli vanhempien ja päivähoidon väliseen vuorovaikutuksen muodostumiseen ei panosteta, suurella todennäköisyydellä sen rakentuminen alkaa tapahtua spontaanisti. Munterin mukaan ongelmaksi saattaa tällöin muodostua se, että vuorovaikutus keskittyy pääsääntöisesti niihin vanhempiin, jotka ovat helposti lähestyttäviä ja runsassanaisia, joiden kommunikointi on suoraa ja avointa, ja jotka ovat valmiita esittämään näkemyksiään päivähoidon suhteen ja jakamaan lapseensa ja perheeseensä liittyviä asioita. (Kaskela & Kekkonen 2011, 45; Munter 2001, 49–50.)

Yksi vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välistä vuorovaikutusta hankaloittava tekijä on kiire, niin vanhempien kuin myös päivähoidon osalta. Pienten lasten vanhemmat kokevat usein syyllisyyttä päivähoidon aloituksen suhteen, kun he pohtivat, miten varhain aloitettu päivähoito vaikuttaa lapseen. Kun myös osassa ammattikasvattajista ilmenee ristiriitaista suhtautumista kaikkein pienimpien lasten päivähoitoon, voi kyseinen syyllisyyden ja syyttämisen aiheuttama ristiriita asenteissa myös hankaloittaa syntyvää vuorovaikutusta eri osapuolten välillä. (Munter 2001, 38–39, 50.)

Jokainen perhe poikkeaa toisistaan siinä, mitä lasta ja perhettä koskevia asioita halutaan tuoda päivähoidon tietoon ja minkälainen tapa olla vuorovaikutuksessa työntekijöiden kanssa on heille ominainen. Vanhempien vuorovaikutukseen kohdistamat tavoitteet ja tarpeet riippuvat monenlaisista vanhemmuuteen, perheeseen, koulutukseen, työhön tai esimerkiksi elämäntilanteeseen liittyvistä seikoista. Tämän vuoksi vanhempien ja päivähoidon henkilöstön ensimmäisessä tapaamisessa on hyvä luoda mahdollisimman avoin, kyselevä ja ennakkoehtoja asettelematon ilmapiiri, jossa kuunnellaan vanhempia. Kun ennen ensimmä-

mäistä hoitopäivää toteutetut aloituskäytännöt on järjestetty onnistuneesti, on vanhemmilla ja henkilöstöllä ollut aikaa ja tilaisuuksia keskustella lapsen päivähoitoon ja sen aloitukseen liittyvistä tuntemuksista ja luontevalle kanssakäymiselle on muodostunut vahva perusta. Kun päivähoidon ja vanhempien välille syntyy toimiva vuorovaikutussuhde, jatkuessaan se luo edellytykset sille, että päivähoidosta tulee lapselle mielekäs ja lapsen minuutta rakentava ja vahvistava elämänvaihe päivähoidon aloituksen jälkeenkin. (Munter 2001, 48–49.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

3.1 Opinnäytetyön lähtökohdat, kohderyhmä ja merkitys

Opinnäytetyön ideointivaiheessa toiveenani oli pystyä yhdistämään opinnäytetyö opintoihini liittyvään suuntaavaan työharjoitteluun niiden samanaikaisuuden vuoksi. Arvioin hyötyväni mikäli samanaikaisesti opinnäytetyötä tehdessäni voisin tarkastella konkreettisesti opinnäytetyötäni käsittelevää aihetta eli tässä tapauksessa sen kohteena toimineen päiväkotiryhmän päivähoidon aloitusta ja aloituskäytäntöjä. Halusin myös opinnäytetyöstäni työelämälähtöisen. Lisäksi uskoin, että yhteydenotot opinnäytetyöhöni liittyen olisivat mutkattomampia tuttuun työharjoittelupaikkaan.

Suoritin kyseisen suuntaavan työharjoittelun Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmässä Keminmaassa kevätlukukautena 2015. Keskustelin harjoittelun alkaessa ryhmän lastentarhanopettajan Tanja Roinisen sekä päiväkodin aluevastaavan Heljä-Maarit Oförsagdin kanssa mahdollisuuksista yhdistää opinnäytetyö työharjoitteluun. Kerroin opinnäytetyöni aiheesta, ja tiedustelin olisiko kyseiselle opinnäytetyölle tarvetta heidän päiväkodissaan. Opinnäytetyöni aiheeseen suhtauduttiin myönteisesti. Aiheen tarkemman rajauksen otin esille lapsiryhmän työntekijöiden, päiväkodin lastentarhanopettajien ja aluevastaavan kesken. Esiin nousseet kannanotot otin huomioon aiheen rajausta tehdessäni, johon kuitenkin lopulta sain melko vapaat kädet. Keminmaan sivistystoimenjohtaja myönsi tutkimusluvan opinnäytetyölleni maaliskuussa 2015.

Opinnäytetyöni tarkastelee siis Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden lapsiryhmässä käytössä olleita päivähoidon aloituskäytänteitä. Koska päätin opinnäytetyössäni keskittyä tarkastelemaan aihetta vanhempien näkökulmasta, kohderyhmäksi valikoituivat kyseisen päiväkotiryhmän lasten vanhemmat. Rajasin kohderyhmää niin, että siihen kuuluivat ne vanhemmat, joiden lapsi oli aloittanut päivähoidon ryhmässä kyseisenä toimintakautena eli 2014–2015. Tämä siitä syystä, että mikäli kohderyhmään olisi kuulunut myös esimerkiksi edellisenä toimintakautena päivähoidon aloittaneiden lasten vanhemmat, olisi päivähoidon aloituksesta kulunut suhteellisen pitkä aika, eikä aloitus olisi välttämättä ollut

enää vanhempien tuoreessa muistissa, mikä taas olisi vaikuttanut opinnäytetyöni tuloksiin. Rajattuun kohderyhmään kuuluivat siis lopulta 14 lapsen vanhemmat.

Pääsin opinnäytetyössäni tarkastelemaan suhteellisen tuoreita päivähoidon aloitukseen liittyviä toimintatapoja, sillä Kellomäen päiväkotitoiminta oli aloittanut toimintansa vain noin kaksi vuotta ennen opinnäytetyöprosessini käynnistymistä. Tästä syystä koin, että olisi hyödyllistä, kun voisin opinnäytetyöni kautta tuoda päiväkodin tietoisuuteen sen, kuinka vanhemmat olivat kokeneet 1-2-vuotiaiden ryhmän käyttöön vakiintuneet päivähoidon aloituskäytännöt. Ajattelin opinnäytetyöni hyötyjen kulminoituvan siihen, mikäli käsittelisin työssäni etenkin mahdollisia esiin nousevia aloituskäytäntöjä koskevia kehittämistarpeita.

3.2 Laadullinen tutkimus

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen: kiinnostuneita ollaan siitä kuinka ihmiset kokevat ja näkevät reaali maailman. Laadullinen tutkimus lähtee liikkeelle käytännön kokemuksista, havainnoista, kertomuksista tai ammattikäytännöistä. Opinnäytetyössäni selvitän vanhempien omakohtaisia kokemuksia päivähoidon aloituskäytännöistä. Vertaan myös aineiston tuloksia kasvatuskumppanuus-koulutusmalliin pohjautuvaan päivähoidon aloituksen työkäytäntöön. Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on ilmiön ymmärtäminen, selittäminen, tulkinta ja usein myös soveltaminen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään myös olemassa olevia totuuksien sijaan löytämään ja paljastamaan tosiasioita tutkimuksen kohteesta. Pysin aineistoni kautta sekä teoriaan pohjautuen nostamaan esiin aloituskäytäntöjä koskevia kehittämistarpeita. Laadullisen tutkimuksen tulokset ovat ehdollisia analyyseja tiettyyn paikkaan ja aikaan rajoittuen. Opinnäytetyöni keskittyykin käsittelemään niitä päivähoidon aloituskäytäntöjä, jotka olivat käytössä Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmässä toimintakautena 2014–2015. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161; Kananen 2008, 25; Anttila 2005, 276, 283.)

3.3 Aineistonkeruu

3.3.1 Kyselylomake

Opinnäytetyöni aineistonkeruumenetelmäksi valitsin paperisen kyselylomakkeen. Päätyminen kyselylomakkeen käyttöön oli kuitenkin pitkän harkinnan tulos: pohdintaa herätti se, olisiko kyselylomake toimiva ja tarkoituksenmukainen menetelmä opinnäytetyössäni. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruussa tulisi suosia laadullisia metodeja, kuten teemahaastattelua, ryhmähaastattelua tai esimerkiksi erilaisten tekstien diskursiivista analyysiä, sillä niiden kautta tutkittavien näkökulmat pääsevät paremmin esille. Tarkoitukseni oli kuitenkin rakentaa kyselylomake pääasiassa avoimista kysymyksistä, joiden kautta vastaajien perusteellisten mielipiteiden selvittäminen on myös mahdollista. Tämän seikan lisäksi, yksi merkittävin syy kyselylomakkeen lopulliseen valintaan oli se, ettei kyselylomake sido vastaajaa aikaan. Vastaaja voi täyttää lomakkeen, kun se hänelle sopii. Arvioin sen olevan tärkeä seikka etenkin juuri pienten lasten vanhempien kohdalla. Aineistonkeruuseen liittyviä seikkoja tarkastelen lisää myös Pohdinta -luvussa. (Valli 2015, 89, 106; Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

Koska opinnäytetyöni kohderyhmä on suhteellisen pieni ja tiedostin riskin kyselylomakkeeseen liittyvästä matalasta vastausprosentista, minun tuli kiinnittää huomiota niihin lomakkeen laatimiseen ja kyselyn toteuttamiseen liittyviin seikkoihin, joilla pystyn vaikuttamaan vanhempien vastausinnostukseen. Muun muassa kyselylomakkeen rakenteella on tässä oma merkityksensä. Vaikka tarkoituksenani oli siis käyttää kyselylomakkeessa pääasiassa avoimia kysymyksiä, oli minun huomioitava lomakkeen laatimisessa rakenne, jota yleisesti suositellaan kyselylomakkeessa käytettävän. Tyypillisesti kyselylomakkeen alkuun laaditaan niin sanottuja taustakysymyksiä. Taustakysymykset toimivat yleensä selittävinä muuttujina, joiden suhteen tutkittavaa ominaisuutta tarkastellaan. Laatimassani kyselylomakkeessa taustakysymykset toimivat kuitenkin toisessa niille tyypillisessä roolissa eli lämmittelykysymyksinä, jotka johdattelevat vastaajaa aiheeseen. Taustakysymysten jälkeen Valli kehottaa sijoittamaan helppoja kysymyksiä. Seuraavaksi laatimassani kyselylomakkeessa onkin helposti täytettä-

vä likert-asteikko ennen avoimia kysymyksiä. Likert-asteikko jatkaa mielestäni myös johdattelua kyselyn ja avointen kysymysten aiheeseen. (Valli 2015, 86.)

Avoimien kysymysten hyvä puoli siis on, että niiden kautta voidaan saada perusteellisia vastauksia ja hyviä ideoita. Avoimiin kysymyksiin liittyy kuitenkin aina se riski, että niihin jätetään helposti vastaamatta. Vastaukset voivat olla myös epätarkkoja tai ylimalkaisia. Lisäksi mahdollista on, ettei vastaaja lue kysymystä tarpeeksi tarkasti tai että hän ei ymmärrä kysymystä niin kuin tutkija on sen tarkoittanut, jolloin hän ei vastaa suoraan kysymykseen. Tällöin vastaukset ovat hyödyttömiä. (Valli 2015, 106.) Myös oman kyselyni kohdalla takaisin palautuneissa lomakkeissa oli suurta vaihtelua sen suhteen, kuinka vanhemmat olivat paneutuneet avoimiin kysymyksiin vastaamiseen: osa vastauksista oli kattavia, osassa kyselylomakkeista vastaukset olivat taas lyhyitä ja perustelemattomia.

Yksi kyselylomakkeen haasteista on se, että mikäli vastaajan mielestä jokin kysymyksistä on epäselvä, ei hän voi tehdä tarkentavia kysymyksiä sitä koskien. Lomakkeen tulisikin olla yksiselitteinen, ja siitä tulisi pyrkiä poistamaan kaikki väärinymmärtämismahdollisuudet. Myös käytetty kieli vaikuttaa kyselyn onnistumiseen: kömpelöt ja harkitsemattomat sananvalinnat voivat aiheuttaa vastaajissa tuskastumista. Lomakkeen kysymykset tuleekin pyrkiä muotoilemaan kielellisesti oikein. Täytyy kuitenkin aina muistaa kyselyn kohderyhmä ja pyrkiä löytämään heidän kanssaan yhteinen kieli. Vierasperäisten sanojen käyttö ei ole aina sopivaa, sillä se voi saada tutkijan tuntumaan etäiseltä. (Valli 2015, 87.) Edellä mainittujen seikkojen vuoksi käytin kysymysten muotoiluun aikaa ja vaivaa. Tästä huolimatta palautuneita lomakkeita läpi käydessäni huomasin esimerkiksi sen, että kysymysten tulkinnessa oli ollut epäselvyyttä. Esimerkiksi kyselylomakkeen kohdassa kahdeksan yksi vastaaja käsitteli kotona toteutettavaa tutustumiskäyntiä ainoana aloituskäytänteenä ennen päivähoiton aloitusta, vaikka sen merkitystä olisi pitänyt arvioida osana muita aloituskäytäntöjä.

Kyselylomakkeen ymmärrettävyyttä ja käytettävyyttä voi ja tulee testata ennen varsinaista tutkimusta esimerkiksi näyttämällä lomaketta tuttavalle, jolla ei ole yhteyttä kyseiseen tutkimusalaan. Niin sanotussa lomakkeen esitestaamisessa

on hyvä huomioida tärkeät taustamuuttajat, joita varsinaisessa otannassakin huomioidaan. Itse toimitin laatimani kyselylomakkeen kahdelle henkilölle, joiden tilanne vastasi kohderyhmääni kuuluvien tilannetta: kyselylomakkeeni esitestasi kaksi vanhempaa, joilla molemmilla oli pieni, vasta päivähoiton aloittanut lapsi. Esitestaajien kautta saamani palautteen otin huomioon tehdessäni viimeisiä muutoksia lopulliseen lomakkeeseen. Lomaketta esitestanneiden vanhempien palautteen perusteella kiinnitin erityisesti huomiota avoimiin kysymyksiin: niitä ei saanut olla liikaa, joten jokaiselle kysymykselle täytyi löytää selvä käyttötarkoitus. Vallin mukaan liian pitkä lomake ja täyteen ahdetut sivut luovatkin mielikuvan siitä, että lomakkeen täyttäminen on raskasta ja aikaa vievää. Myös tästä syystä, pyrin viimeistelyssä jättämään lopulliseen lomakkeeseen ainoastaan opinnäytetyöni kannalta oleelliset kysymykset. (Valli 2015, 85, 87, 89–90.)

Kyselylomakkeeseen liittyvien rakenteellisten ja sisällöllisten seikkojen lisäksi vastausinnostus voi myös liittyä tutkimuksen aiheeseen ja sen merkitykseen vastaajalle. Opinnäytetyöni aihe käsittelee jo tapahtunutta päivähoiton aloitusta. Mikäli kohderyhmääni kuuluvissa perheissä ei ole esimerkiksi pienempiä sisaruksia, jotka voisivat myöhemmässä vaiheessa olla aloittamassa päivähoitoa, ei vanhemmilla välttämättä ole kiinnostusta osallistua kyselyyn, jonka avulla selvitetään kehittämistarpeita aiheesta, joka ei siis enää kosketa heitä. Kyselylomakkeen haasteena myös on, ettei tutkijan ja kohderyhmään kuuluvien välillä synny todellista kontaktia: tutkija ei ole vastaajalle konkreettinen ja yleensä he eivät koskaan tapaa. Omalla kohdallani toivoin sillä kuitenkin olevan vaikutusta, että ennen aineistonkeruuta suorittamani työharjoittelun kautta olin tullut vanhemmille tutuksi. (Valli 2015, 88.)

Valmiit kyselylomakkeet toimitin päiväkodille vanhemmille jaettavaksi 4.5.2015. Viimeinen palautuspäivämäärä oli 18.5. eli vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Pyrin kahden viikon vastausajalla varmistamaan, että jokainen vanhempi ehtisi saada lomakkeen sekä täyttää ja palauttaa sen, kuitenkin ilman kiirettä. Arvioin, että mikäli vastausaika olisi ollut pitempi, vanhemmat olisivat saattaneet lykätä vastaamista ja riskinä olisi tällöin ollut, että vastaaminen olisi saattanut unohtua kokonaan.

Kyselylomakkeen mukaan liitin saatekirjeen. Vilkan (2015, 189–191) mukaan saatekirjeen kautta tutkimuskohteena toimiva henkilö arvioi tekeillä olevaa tutkimusta. Saatekirje myös vaikuttaa vastaajan päätökseen tutkimukseen osallistumisesta. Vilkka painottaa, että hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää, että tutkittava saa riittävästi tietoa tutkimuksesta saatekirjeen sisällön kautta. Saatekirjetä laatiessani pyrinkin varmistamaan, että kyselyyn vastaaja saa saatekirjeen avulla vastauksen muun muassa siihen mistä opinnäytetyössäni on kysymys, mihin tarkoitukseen kysely tehdään ja mihin tuloksia käytetään, milloin opinnäytetyön arvioidaan valmistuvan ja mistä tarvittavia lisätietoja saa. Lisäksi laati mastani saatekirjeestä löytyy kyselylomakkeen palautusohje, tieto vastaajan henkilösuojusta sekä minun että opinnäytetyötäni ohjaajien yhteystiedot. Saatekirjeen lisäksi kyselylomakkeen mukaan laitoin palautuskuoren, jotta vanhemmat halutessaan pystyvät palauttamaan kyselylomakkeen myös postitse. Näin pyrin varmistamaan, että vanhemmat eivät jätä palauttamatta lomaketta esimerkiksi siitä syystä mikäli eivät ole käymässä päiväkodilla ennen vastausajan umpeutumista. Puolet (50 %) takaisin palautuneista kyselylomakkeista oli lopulta lähetetty postitse.

Vastausajan umpeuduttua palautuneiden kyselylomakkeiden määrä ei vastannut sitä määrää, jota olin toivonut, joten päätin lähettää vanhemmille muistutuskirjeen vastaamisesta ja jatkaa vastausaikaa 1.6.2015 saakka. Tällä kertaa vein kyselylomakkeita myös päiväkodille, mikäli vanhemmat olisivat halunneet mieluummin täyttää lomakkeen päiväkodilla esimerkiksi lapsen haku- tai tuontitilanteen yhteydessä. Mikäli jatkettun palautusajan jälkeenkään kyselylomakkeita ei palautuisi riittävästi, tiedustelin muistutuskirjeessä vanhempien kiinnostusta osallistua opinnäytetyötäni koskevaan haastatteluun, jolla täydentäisin aineistoa tarvittaessa. Lopullinen kyselylomakkeen vastausprosentti oli 42,9 %.

3.3.2 Teemahaastattelu

Kävin palautuneita kyselylomakkeita läpi kesän 2015 aikana ja koin, että niiden kautta keräämäni aineisto ei olisi riittävä ja tarpeeksi laadukas opinnäytetyöni tutkimusongelmaa ajatellen. Päätin täydentää aineistoa haastattelun avulla, kuten olin aiemmin suunnitellut. Sain kaksi kohderyhmääni kuuluvaa vanhempaa

mukaan haastatteluun. Haastattelu toteutettiin parihaastatteluna teemahaastattelumenetelmää käyttäen lokakuussa 2015.

Teemahaastattelulla tarkoitetaan menetelmää, jossa tutkija on määritellyt etukäteen haastattelun aihepiirit, eli teema-alueet, jotka perustuvat tutkimuksen viitekehykseen. Haastattelussa ei edetä tarkasti muodostettujen ja järjestettyjen kysymysten mukaan, vaan haastattelijalla on tukilista käsiteltävistä asioista valmiiden kysymysten sijaan. (Eskola & Vastamäki 2015, 29; Sarajärvi & Tuomi 2013, 75.) Tekemäni haastattelun teemat koostuivat päivähoiton aloituskäytännöistä. Valitsin teemahaastattelun, sillä en halunnut liikaa määrittää haastattemieni henkilöiden vastausten sisältöä, vaan toivoin haastattelussa esiin nousevien päivähoiton aloituskäytänteisiin liittyvien seikkojen olevan mahdollisimman vastaajalähtöisiä.

Päätin haastatella molemmat vanhemmat samaan aikaan eli parihaastatteluna, sillä toivoin haastattelun muodostuvan keskustelunomaiseksi tilanteeksi. Useamman henkilön yhtäaikaiseen haastatteluun liittyy kuitenkin riski siitä, että saatavaan tietoon vaikuttaa ryhmän vaikutus (Kananen 2008, 75). En kuitenkaan kokenut, että keskustelussa olisi lopulta ollut minkäänlaista ryhmästä johtuvaa vaikutusta: mielestäni vanhemmat pystyivät muun muassa tuomaan esiin myös toisistaan eriäviä mielipiteitä.

3.4 Aineiston analysointi - teemoittelu

Laadullisessa tutkimuksessa kerätyllä aineistolla ei pyritä aiheen yleistettävyyteen. Tästä huolimatta ajatuksena kuitenkin on, että yksityisessä toistuu yleinen: tutkimalla yksityistä tapausta riittävän tarkasti pystytään ilmentämään se, mikä ilmiössä on merkittävää. Analysoin keräämääni aineistoa käyttämällä teemoittelua. Teemoittelun ideana on nostaa aineistosta esiin tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Käytännössä laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisien aihepiirien mukaan. Näin onnistutaan vertailemaan tiettyjen teemojen eli aiheiden esiintymistä aineistossa ja poimimaan niistä olennaisimmat. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 93; Hirsjärvi ym. 2009, 182.)

Opinnäytetyöni aineistoni koostuu siis sekä teemahaastattelusta että kyselylomakkeesta. Koska haastatteluaineisto antoi tarkoituksenmukaisempaa tietoa opinnäytetyöni kannalta, aloitin aineiston analyysin haastattelusta. Tätä ennen litteroin haastattelun, joka on aineistonkeräämisen jälkeen seuraava vaihe ennen aineiston analyysia (Eskola 2015, 185). Litteroitua haastattelua oli helppo käsitellä, sillä koska olin toteuttanut haastattelun parihaastatteluna, minulla ei ollut erillisiä haastatteluja joita yhdistää, vaan kahden henkilön haastattelut olivat valmiiksi samalla tiedostolla. Koska olin toteuttanut haastattelun teemahaastattelulla, haastattelun teemat muodostivat jo itsessään jäsennyksen aineistoon: aineistossani kyseinen jäsenitys muodostui siis eri aloituskäytäntöjen mukaan (Sarajärvi & Tuomi 2013, 93). Litteroidusta haastattelusta pystyin siis teemakohtaisesti tarkastelemaan molempien haastateltavieni näkemyksiä kuhunkin teemaan liittyen. Vertailin kustakin teemasta esiin nousseita näkökulmia ja poimin tutkimusongelmani kannalta merkittävimmät seikat. Lopulta nämä aiheet muodostuivat aloituskäytäntöjä koskeviksi kehittämistarpeiksi.

Haastatteluaineiston analyysin jälkeen täydensin esille nousseita aihepiirejä kyselylomakkeiden avointen kysymysten vastauksilla. Lomakkeen taustakysymyksiä tai kohdan neljä likert-asteikkoa en hyödynnä opinnäytetyössäni, sillä en nähnyt sitä opinnäytetyöni tutkimusongelman kannalta olennaiseksi. Kyselylomakkeen analysoinnissa lähdin liikkeille kyselylomakkeiden numeroinnista. Tämän jälkeen poimin kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä vastauksia, jotka liittyivät haastattelun analyysissa esiin nousseisiin teemoihin ja yhdistin ne. Koska on mahdollista, että haastattelemani vanhemmat ovat myös vastanneet kyselylomakkeeseen, voi saman henkilön vastaukset esiintyä analysoinnin kohteena kaksi kertaa. Koska en tiedä kuka kyselyyn on vastannut, en tästä syystä kuitenkaan voinut esimerkiksi poistaa haastattelemini vanhempien kyselylomakkeita analysoitavien joukosta. Tämä seikka voi vääristää tutkimustuloksia.

4 TULOKSET – ALOITUSKÄYTÄNNÖT VANHEMPIEN KOKEMINA

4.1 Kasvatuskumppanuuden muodostumista tukevat aloituskäytännöt

Päivähoitoa aloittavan lapsen vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välinen yhteistyö alkaa jo siinä vaiheessa, kun perhe tutustuu mahdollisiin päivähoitopaikkoihin ja saa ammattilaisten tuen päivähoitoon liittyviä valintoja tehdessään. Kun ratkaisu sopivasta päivähoitomuodosta ja -paikasta on tehty, alkaa päivähoitoon tutustuminen sekä vanhempien ja työntekijöiden välisen kasvatuskumppanuuden rakentaminen. Päivähoidon käytännöllinen aloitus toteutetaan erilaisten aloituskäytänteiden muodostamaa toimintamallia noudattaen. Kun päivähoidon aloitus on toteutettu hyvin ja aloituskäytännöt järjestetty tarkoituksenmukaisesti, on vanhemmilla ja päivähoidon työntekijöillä ollut aikaa ja tilaisuuksia keskustella lapseen liittyvistä asioista ja muodostaa vahva perusta keskinäiselle luontevalle kanssakäymiselle ennen lapsen lopullista siirtymistä päivähoitoon. (Karikoski & Tiilikka 2012, 79–80; Munter 2001, 48–49.)

Päivähoidon aloituskäytäntöjä tarkastellessani käytin pääasiassa Marja Kaske-
lan ja Marjatta Kekkosen teoksessa *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen* esitettyä toimintamallia. Kyseinen teos on syntynyt Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin (nykyinen Terveystieteiden tutkimuskeskus [THL]) Kasvatuskumppanuus-hankkeen pohjalta, ja se on tarkoitettu antamaan syventää tietoa kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksen ammattihenkilöstölle. Opas on suunnattu koulutus- ja lähdemateriaaliksi kasvatuskumppanuutta käsittelevään työnohjaukseen ja koulutukseen sekä etenkin pitkäkestoisen täydennyskoulutusohjelman toteuttamisen perustaksi.

Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen teoksessa esitellään kasvatuskumppanuus-koulutusmallin kehittämä päivähoidon aloituskäytännöistä koostuvaa työkäytäntö, johon kuuluu työntekijän tutustumiskäynti lapsen kotona, aloituskeskustelu sekä tutustumisjakso päivähoitopaikkaan. Lisäksi teoksessa viitataan omahoitajamenetelmään ja sen merkitykseen päivähoidon aloitusvaiheessa. Kyseistä teoksessa esitettyä aloitus-

käytäntöjen kokonaisuutta olen käyttänyt vertailukohteena tarkastellessani Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmässä käytössä ollutta päivähoidon aloituksen toimintamallia. Tässä kappaleessa käyn läpi päivähoidon aloituskäytäntöt ja kerron tutkimukseni tulokset teemoitellen ne eri aloituskäytäntöjen mukaan. Kyselylomakkeiden vastausten sitaattit on merkitty lomakkeiden numeroinnin mukaan (lomake 1, lomake 2 jne.). Haastattelemieni henkilöt erotan tekstissä käyttämällä merkintää vanhempi A ja vanhempi B.

4.2 Tutustumiskäynti perheen kotona

Kasvatuskumppanuus-koulutusmalliin pohjautuvassa toimintamallissa perheen ja päivähoidon työntekijän ensitapaaminen järjestetään lähtökohtaisesti perheen kotona. Tutustumiskäynnin tarkoituksena on tutustua lapseen ja lapsen perheeseen, keskustella lapsen päivähoidon aloituksesta sekä kuulla vanhempien odotuksia ja toiveita päivähoidon suhteen. Kaskelan ja Kekkosen mukaan kotona toteutettava tutustumiskäynti perustuu siihen, että koti on monien perheiden kohdalla luontevin paikka ensitapaamiselle päivähoidon työntekijän kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Kotona toteutettavan tutustumiskäynnin yhteydessä voidaan käydä myös päivähoidon aloitukseen liittyvä keskustelu. Myös kyseisen aloituskeskustelun periaate perheelle tarjottavasti puheenvuorosta toteutuu paremmin, kun vanhempien on helpompi puhua omasta lapsestaan, perheestään sekä päivähoitoon liittyvistä ajatuksistaan tutussa kotiympäristössä. Koti on myös lapselle turvallisin paikka tutustua tulevaan hoitajaan. Tutustumiskäynnin aikana työntekijä voi havainnoida lasta kotiympäristössään, jolloin vanhempien puhe lapsesta konkretisoituu eikä työntekijän tarvitse luoda niin paljon mielikuvia kuulemastaan. Vaikka tutustumiskäynti toteutetaan perheen kotona, tutustumistyössä vastuu on päiväkodin työntekijällä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–42.)

Kellomäen päiväkodissa kyseinen käytäntö perheen kotona toteutettavasta tutustumiskäynnistä ei ole käytössä. Halusin kuitenkin selvittää, millaisia mielikuvia kyseinen käytäntö vanhemmissa herättää, sillä koin teorialähteisiin perustuen kotona toteutettavan tutustumiskäynnin kuuluvan olennaisesti kasvatus-

kumppanuutta tukeviin päivähoidon aloituskäytäntöihin. Myös päiväkodin taholta ilmeni kiinnostusta kuulla, miten vanhemmat olisivat kokeneet kyseisen käytänteen, mikäli se olisi ollut osa päivähoidon aloitusta.

Aineiston kautta saamani vanhempien arviot kotona toteutettavasta tutustumiskäynnistä olivat kaksijakoiset. Osa vanhemmista voisi pitää kyseistä toimintamallia hyvänä käytäntönä: esimerkiksi lomakkeessa 6 vanhempi arvioi kodin toimivan päiväkotia rennompana ympäristönä ensitapaamiselle. Hän arveli myös, että työntekijä saattaisi tulla ”läheisemmäksi” ja tutummaksi tutussa kotiympäristössä. Suurin osa vanhemmista ei kuitenkaan nähnyt kyseistä käytäntöä aiheellisena. Esimerkiksi lomakkeessa 3 vanhempi arvioi, että olisi kokenut työntekijän vierailun epämukavaksi. Lomakkeeseen 5 vastanneen vanhemman mielestä kyseinen käytäntö vaikuttaa oudolta. Myöskään haastattelussa kotona toteutettavaa tutustumiskäyntiä ei koettu tarpeelliseksi. Esimerkiksi vanhempi A ei nähnyt kodin fyysisenä ympäristönä liittyvän yhteistyön muodostumiseen päivähoidon työntekijöiden kanssa, mistä johtuen työntekijän vierailu perheen kotona ei hänen mielestään olisi olennainen. Vanhempi A myös koki, että työntekijän vierailu kotona voisi tuntua jopa perheen arkielämän ”kyttäämiseltä”.

4.3 Aloituskeskustelu

Ennen kun lapsi aloittaa päivähoidon, käydään vanhempien ja päivähoidon työntekijän välinen aloituskeskustelu. Aloituskeskustelu voidaan toteuttaa perheen kotona suoritettavan tutustumiskäynnin aikana tai esimerkiksi päiväkodilla, mikäli perhe sitä toivoo. Aloituskeskustelun tavoitteena on lapsen ja perheeseen tutustuminen, lasta koskevan tiedon jakaminen, lapsikohtaisista varhaiskasvatuskäytännöistä sopiminen sekä päivähoidon ja perheen välisen kumppanuussuhteen rakentaminen. Aloituskeskustelun lähtökohtana on antaa puheenvuoro vanhemmille: heillä tulee olla mahdollisuus kertoa odotuksistaan, toiveistaan ja peloistaan sekä esittää kysymyksiä päivähoidon aloitukseen liittyen. Kun vanhempien omat tunteet päivähoidon aloituksen suhteen selkiintyvät yhteisen keskustelun kautta, on heidän helpompi valmistella lastaan tulevaa muutosta varten. Aloituskeskustelun kautta luodaan myös pohja vanhempien ja henkilökunnan välisille välttämättömille keskusteluille, joita käydään päivittäisissä lap-

sen tuonti- ja hakutilanteissa. (Kekkonen 2012, 155; Kaskela & Kekkonen 2006, 41–42; Munter 2001, 48.)

Aloituskeskustelun keskiössä on päivähoitoon tuleva lapsi. Jotta lapsikohtainen aloituskeskustelu toteutuu, Kekkonen mukaan vanhempien on saatava toimia aktiivisessa roolissa lapsensa tuntijana, työntekijän asettuessa kysyjän ja kuuntelijan positioon. Lasta koskevalla tiedolla vanhemmat auttavat työntekijää tutustumaan päivähoidon aloittavaan lapseen. Mikäli lapsi ei ole aloituskeskustelutilanteessa mukana, vanhempien kertomien kokemusten ja kuvausten kautta ammattikasvattaja onnistuu yksilöimään lasta. Kuuntelijan roolin lisäksi aloituskeskustelussa päivähoidon työntekijän ammatillinen toimijuus muodostuu vanhempiin luottajana ja yhteisten merkitysten rakentajana: lapsikohtaisessa aloituskeskustelupuheessa vanhemmat ovat niitä, joihin luotetaan lapseen liittyvässä asiantuntemuksessa. Kun vanhemmat kokevat tulleen kuulluksi alusta lähtien, antaa se taas hyvät edellytykset luottamuksellisen suhteen rakentumiselle päivähoidon työntekijöiden kanssa. Luottamuksen rakentuminen on kaksisuuntaista, sillä molemmat osapuolet ovat keskenään riippuvaisia toistensa tietämyksestä lasta koskevissa asioissa. (Kekkonen 2012, 156–160.)

Kaskelan ja Kekkonen (2006) teoksessa aloituskeskustelua käsitellään näkökulmasta, jossa keskustelu käydään perheen kotona tutustumiskäynnin aikana. Kellomäen päiväkodissa käytäntö kotona toteutettavasta tutustumiskäynnistä ei siis ole käytössä, joten päivähoidon aloitusta koskeva keskustelu käydään päiväkodilla, kun lapsi ja vanhempi ovat siellä ensimmäistä kertaa käymässä. Vanhempi ja päivähoidon työntekijä keskustelevat päivähoitoon liittyvistä asioista päivähoitosuunnitelman laatimisen yhteydessä kyseisellä tapaamiskerralla.

Tekemässäni haastattelussa vanhemmat kokivat, että työntekijän kanssa käytävän keskustelun lähtökohtana oli lasta koskevan perustiedon jakaminen päivähoidon tietoon. Haastattelemani vanhemmat olivat käyneet työntekijän kanssa läpi muun muassa syömiseen, päivälepoon ja lapsen luonteeseen liittyviä asioita. Vanhempi A koki, että keskustelun ja työntekijän esittämien kysymysten lähtökohtana oli löytää niitä lapsen kotona käytössä olleita toimintatapoja, joita

voitaisiin jatkossa hyödyntää myös päivähoidossa, jotta tapa toimia olisi samankaltainen kuin lapsen kotona.

Vanhempi A kertoi, että heidän keskustelunsa aikana osastolla ei ollut muita lapsia tai lapsiryhmän henkilökuntaa, mikä oli hänen mielestään hyvä asia, sillä tilanne oli tästä syystä häiriötön ja rauhallinen. Keskustelutilanteessa mukana olleen, keskustelun ulkopuolella leikkineen lapsen seuraaminen ja huomioiminen koettiin kuitenkin hankaloittavan työntekijän kanssa käytävää keskustelua ja esitettyihin kysymyksiin vastaamista. Lapseen keskittymisen vuoksi asioita, joita vanhempi A olisi nähnyt tarpeelliseksi kertoa tai joista hän olisi halunnut kysyä keskustelun aikana, tuli hänen mieleensä vasta jälkeenpäin.

”Vaikea ko lapsi oli siinä ja leikki niin niinkö keskittyä sitten, että mitä multa kysyttiin siinä.” (Vanhempi A)

Vanhempien mukaan asiaa olisi helpottanut, mikäli he olisivat saaneet kotiin täytettäväkseen jonkinlaisen lomakkeen aloituskeskustelussa käsiteltävistä asioista, jolloin niitä olisi voinut pohtia ja kirjata ylös etukäteen ennen aloituskeskustelua. Kellomäen päiväkodissa on käytössä alkuhaastattelu nimellä toimiva lomake, mutta joka kuitenkin pääsääntöisesti ja tapauksesta riippuen täytetään päivähoidon aloitusta koskevan keskustelun aikana tai joka annetaan kyseisen keskustelun yhteydessä vanhempien täytettäväksi ja palautettavaksi myöhemmässä vaiheessa.

Kyseisen, lapsen läsnäoloon liittyvän ongelmakohdan noustessa esiin haastattelemani vanhemmat arvioivat toimintamallia, jossa aloituskeskustelu käytäisiin kahden kesken työntekijän kanssa, ja erillisillä kerroilla vierailtaisiin päiväkodilla tutustumassa, silloin lapsen ollessa mukana. Myös Lund (2009) näkee tekstissään tärkeäksi, että aloituskeskustelu käydään ajan kanssa ja rauhassa ilman, että lapsi on ensimmäisellä tapaamiskerralla paikalla. Vanhempi A:n mielestä kyseinen käytäntö olisi voinut olla toimivampi: hän arvioi, että keskusteluun olisi ollut näin helpompi keskittyä, kun keskustelussa käytäviä asioita olisi voinut miettiä paremmin ajatuksen kanssa. Myös vanhempi B suhtautui kahdenkeskiseen aloituskeskusteluun myönteisesti. Vanhempi B:n mielestä lapsen ollessa

mukana keskustelutilanteessa etuna on kuitenkin se, että työntekijän mieleen voi tulla lasta koskevia kysymyksiä samalla kun hän havainnoi ja näkee lapsen. Vanhempi B kuitenkin totesi, että lasta koskevan perustiedon jakaminen onnistuu toki ilman lastakin, ja tietoa voidaan syventää ja tarkentaa kun lapsi on seuraavalla tapaamiskerralla myös paikalla.

4.4 Tutustumisjakso

Päivähoidon aloituskäytäntöihin kuuluu vanhemman ja lapsen yhteinen tutustumisjakso tulevaan hoitopaikkaan, jonka pituudesta ja sisällöstä sovitaan yhdessä päiväkodin työntekijän kanssa esimerkiksi aloituskeskustelun yhteydessä. Aloituskeskustelussa työntekijä on saanut tuntuman siitä, millainen lapsi on päivähoidon aloittamassa: tätä kautta työntekijän on helpompi olla vastaanottamassa lasta kun hän tulee tutustumaan päiväkotiin ja kun ensimmäinen hoitopäivä koittaa. Tutustumisjakson aikana vanhempi ja lapsi viettävät aikaa päiväkodilla tutustuen päiväkodin arkeen. Vanhemmalla on tällöin mahdollisuus nähdä, mitä lapsen päivät tulevat päivähoidossa sisältämään ja miten lapsen hoivaan liittyvissä asioissa toimitaan. Huomioitavaa on, että lapsi voi kokea vanhempaa korvaavan hoivan puutteellisena, mikäli tapa hoivata on erilainen siihen verrattuna mihin hän on tottunut. Tutustumisjakson aikana syntyy siis myös tilanteita, joissa vanhemmalla on mahdollisuus kertoa, kuinka kyseiset hoivaan liittyvät asiat kotona toteutetaan. (Kaskela & Kekkonen 2011, 43; Rusanen 2011, 194; Lund 2009.)

Lapsen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että vanhempi on mukana näkemässä ja hyväksymässä, miten lapsen tarpeista tullaan huolehtimaan. Kun vanhempi on tutustumisjakson aikana mukana tuleviin hoitopäiviin liittyvissä rutineissa, lapsen mielessä syntyy yhteys vanhemman ja päivähoidon työntekijän välillä, mikä auttaa lasta kestäämään tilanteet paremmin, kun vanhempi ei enää ole paikalla. (Lund 2009.) Koivunen (2013, 175) korostaa päivähoitopaikkaan tutustumisen tärkeyttä. Hänen mukaansa tutustumiskertoja tulisi olla vähintään neljä ennen ensimmäistä hoitopäivää. Kyseisenä aikana pystytään saamaan riittävästi tietoa lapsesta ja vanhemmat saavat omakohtaisen kokemuksen päivähoidosta sekä lapsestaan osana muuta lapsiryhmää. Kanninen ja Sigfrids

(2012, 265) suosittavat, että 1-2-vuotiaalla tutustumisjakson tulisi olla noin kaksi viikkoa.

Kaskelan ja Kekkosen esittelemä malli päivähoidon aloituksesta poikkeaa Kellomäen päiväkodin 1-2-vuotiaiden ryhmän käytänteistä siten, että kyseisessä päiväkotiryhmässä yleinen toimintamalli on se, että lapsi ja vanhempi tulevat tutustumiskäynnille päiväkotiin, jonka yhteydessä päivähoidon aloitukseen liittyvä keskustelu käydään. Mikäli tarve useammalle käyntikerralle ennen päivähoidon aloitusta ilmenee, sovitaan siitä tapauskohtaisesti.

Molemmat haastattelemistani vanhemmista kävivät päiväkodilla lapsensa kanssa kerran ennen ensimmäistä hoitopäivää. He kokivat, että kyseinen kerta oli riittävä vedoten siihen, ettei päivähoidon aloitukseen lopulta liittynyt suurempia ongelmia. Haastattelussa vanhemmat kuitenkin toivat esiin, että heidän mielestään lapsen huomioiminen työntekijän osalta sekä lapsen tutustuttaminen uuteen kasvuympäristöönsä jäivät kuitenkin liian vähälle. Syyksi vanhemmat arvioivat muun muassa sen, että tapaamiskäynnin sisällöstä suurin osa koostui vanhemman ja työntekijän välisestä keskustelusta.

”-tuntu vaan, että se oli semmoinen näiden tietojen kyselytunti-. Että ei tuntunut, että lapsi on tutustumassa siellä.” (Vanhempi B)

Kellomäen päiväkoti on vuoropäiväkoti ja opinnäytetyöni kohteena toimivan ryhmän lapsista vuorohoitoa tarvitsevat siirtyvät noin kello 17 jälkeen vuoro-osastolle. Myös molempien haastattelemieni vanhempien lapset tarvitsivat vuorohoitoa. Vanhempien mukaan aloituskäytäntöjen aikana tutustuminen vuoro-osastoon ja muihin päiväkodin tiloihin jäi liian vähäiseksi tai puuttui kokonaan.

”sitä mää jäin kaipaamaa, että meille ei esitelty muuta taloa ollenkaan.” (Vanhempi A)

Haastattelussa koettiin, että esimerkiksi yöhoitoa tarvitsevien, olisi tärkeää tutustua myös esimerkiksi nukkumatiloihin, jotka ovat eri tilat, kuin missä lapsi nukkuu päiväunensa. Vanhempi B toivoi, että ennen päivähoidon alkua van-

hemmilla ja lapsella olisi myös mahdollisuus tavata ryhmän työntekijöiden lisäksi myös muuta päiväkodin henkilökuntaan. Hän näki tärkeäksi, että vanhemmat tietäisivät esimerkiksi kuka lasta hoitaa, kun lapsi siirtyy omalta osastoltaan vuoro-osastolle.

”olis kaivannu niinkö enemmän, että olis voinu käydä kattomassa niitä nukkumatiloja. – että se liittyy aika olennaisesti siihen hommaan.” (Vanhempi B)

4.5 Omahaohitajamenetelmä

Osassa kunnista ja päivähoitoyksiköistä on käytössä niin sanottu omahoitajamenetelmä, jossa jokaiselle lapselle nimetään oma aikuinen lapsiryhmän työntekijöistä. Tarkoitus on, että kyseinen työntekijä on mahdollisimman paljon mukana hänelle nimettyjen hoitolastensa toiminnoissa hoitopäivien aikana. Omahaohitajakäytäntö on kehitetty alun perin tukemaan päivähoitoa aloittavan alle kolmivuotiaan lapsen sosiaalisia vuorovaikutustaitoja ja edistämään lapsen sopeutumista uuteen kasvuympäristöön. Päivähoidon aloituksessa päävastuu aloitukseen liittyvistä käytännöistä pyritäänkin keskittämään tarkoituksenmukaisesti lapsen omahoitajalle: omahoitaja käy tutustumiskäynnillä perheen kotona, pitää aloituskeskustelun vanhempien kanssa ja on mahdollisimman paljon läsnä lapsen tutustumisjakson aikana sekä ensimmäisinä hoitopäivinä. (Karikoski & Tiilikka 2012, 81; Salminen & Tynnenen 2011, 12; Kaskela & Kekkonen 2011, 44.)

Omahoitaja mahdollistaa lapsen ja perheen yksilöllisemmän huomioimisen sekä auttaa lasta turvautumaan päivähoidon alussa aluksi tiettyyn aikuiseen. Omahaohitajan vastuulla on luoda puitteet kasvatuskumppanuudelle. Vanhemmat usein kokevat, että kyseinen järjestely helpottaa yhteistyötä heidän ja päivähoidon välillä, kun he voivat jakaa ajatuksiaan ensisijaisesti yhden työntekijän kanssa. Munterin (2001, 51) mukaan omahoitajakäytäntö on varmin tapa rakentaa syntyvää vuorovaikutusta vanhempien ja päivähoidon välillä. (Kaskela & Kekkonen 2011, 44.)

Opinnäytetyöni kohteena toimineessa päiväkotiryhmässä toiminta ei perustunut omahoitajamenetelmälle termin varsinaisessa merkityksessä. Jokaiselle ryhmän lapselle nimettiin niin sanottu vastuu aikuinen. Ryhmän lastentarhanopettaja Tanja Roinisen mukaan nimeämisen tarkoituksena oli, että yksi ryhmän työntekijöistä olisi muita paremmin tietoinen vastuulastensa kuulumisista ja kehityksestä, ja että jokaisen lapsen vanhemmilla olisi tietty tuttu työntekijä, jonka puoleen he voivat tarvittaessa kääntyä lasta koskevissa asioissa. Roinisen mukaan kyseinen vastuu aikuinen käytäntö näkyi ryhmän toiminnassa muun muassa siten, että vastuu aikuinen oli pääasiassa vastuussa vastuulastensa kasvunkansion täyttämisestä sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvien keskustelujen pitämisestä. Päivähoidon aloitukseen liittyen lapselle nimetty vastuu aikuinen on mukana lapsen ja vanhemman tutustumiskäynnillä, mikäli se työvuorojen puitteissa on mahdollista. Mikäli vastuu aikuinen on töissä lapsen ensimmäisenä hoitopäivänä, pyrkii hän olemaan tiiviisti mukana lapsen päivässä ja muun muassa laatii lapsen ensimmäisestä hoitopäivästä sivun lapsen kasvunkansioon. (Roininen 2016; Roininen 2015.)

Haastattelemini vanhempien mukaan kyseisestä vastuu aikuinen käytännöstä ei ollut tiedotettu päivähoidon alussa. Vanhempi B kertoi, että kuuli kyseisestä asiasta päiväkodin vanhempainillassa. Vanhempi A ei tiennyt, kuka lapselle nimetty vastuu aikuinen on. Myöskään osa kyselylomakkeeseen vastanneista ei ollut tietoinen kyseisestä käytännöstä: *”Kuulen asiasta nyt ensimmäistä kertaa, tästä ei ole kerrottu.”* (Lomake 2). Roinisen (2015) mukaan on mahdollista, että tutustumiskäynnin aikana ei asiasta ole muistettu kertoa vanhemmille, vaikka se hänen mukaansa ehdottomasti tulisi tuoda ilmi.

Haastattelussa vanhemmat pohtivat, mikä olisi ollut vastuu aikuinen käytännön merkitys päivähoidon aloituksen kannalta, mikäli se olisi toteutettu omahoitajamenetelmää mukaillen. Vanhempi A arvioi, että päivähoidon aloitus olisi ollut luontevampi, mikäli sama työntekijä, jonka kanssa aloituskeskustelu oli käyty, olisi ollut ottamassa lapsen vastaan ensimmäisenä hoitopäivänä. Hänen mukaansa samoja asioita, joita oli käyty jo aloituskeskustelussa läpi, täytyi kertoa uudestaan lapsen tuontitilanteessa, kun vastassa oli ollut eri henkilö kuin jonka kanssa keskustelu oli käyty. Vanhempi B uskoi, että lapsen olisi voinut jättää

hoitoon luottavaisemmin mielin, mikäli vastassa olisi ollut sekä vanhemmalle että lapselle tuttu työntekijä. Myös kyselyyn vastanneet vanhemmat pohtivat vastuuaikuisen merkitystä päivähoidon alkuvaiheessa. Sitaateista viimeinen on vastaus kysymykseen, jossa tiedustelin vanhempien kehittämisideoita päivähoiton aloituskäytäntöjä koskien.

”Hyvä juttu. Helppo kysyä tarvittaessa lasta koskevia asioita.”

(Lomake 6)

”Erittäin hyvä juttu. Tietää keneltä kysyy esim. päivän kulusta tai ottaa yhteyttä muissakin asioissa.” (Lomake 3)

”Tuohan se vanhemmille turvaa.” (Lomake 2)

”Vastuuaikuinen tms. pitäisi kunnolla tutustumiskäynnin. - - Tämä sama vastuuaikuinen olisi vastassa (ja jos mahd. niin hakutilanteessa) hoidossa ensimmäisen viikon ajan. - - Tutustuminen kävisi helpommin ja tulisi turvallinen tunne varmasti lapselle, sekä vanhemmalle.” (Lomake 1)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Opinnäytetyön keskeiset tulokset

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kuvailla kohderyhmääni kuuluneiden vanhempien kokemuksia päivähoidon aloituskäytänteistä kasvatuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta sekä tuoda esiin aloituskäytäntöjä koskevia kehittämistarpeita. Tässä luvussa tekemäni johtopäätökset perustuvat aineiston kautta ilmenneisiin kehittämistarpeisiin. Lisäksi teen vertailua aineiston ja päivähoidon aloitukseen liittyvän teorian välillä ja pohdin kehittämistarpeita myös kyseisiin esiintyviin eroavaisuuksiin pohjautuen.

Kyselylomakkeessa vanhemmilla oli erikseen mahdollisuus esittää kehittämisideoita, joilla voitaisiin parantaa aloituskäytäntöjä niin, että ne tukisivat paremmin vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välisen yhteistyön muodostumista. Lomakkeessa 1 vastaus käsitteli vastuuaikuinen käytännön tarkoituksenmukaisempaa hyödyntämistä päivähoidon aloituksessa (sitaatti kyseisestä vastauksesta löytyy kohdasta 4.4). Lomakkeessa 5 kysymykseen vastattiin seuraavasti:

”Tutustumiskäyntejä voisi olla useampi, jotta hoitoon jääminen olisi helpompaa.”

Edellä mainittujen vastausten lisäksi kahdessa kyselylomakkeessa oli kysymykseen vastattu mainitsemalla, ettei kehitettävää ole. Lopuissa lomakkeissa kohtaan oli jätetty vastaamatta. Kyselyn kautta esiin nousseet kehittämistarpeet koskivat siis tutustumiskäyntien määrää sekä vastuuaikuinen menetelmää. Kyseisiin aiheisiin liittyvät tekijät nousivat selkeimmin esille myös haastattelun analyysissa.

5.2 Aloituskäytäntöjen sisältö ja riittävyys

Molemmat haastattelemistani vanhemmista olivat siis käyneet päiväkodilla lapsensa kanssa ja tavanneet päivähoidon henkilökuntaa yhden kerran ennen lapsen ensimmäistä hoitopäivää. Molemmat haastateltavistani kokivat, että kyseinen kerta oli riittävä, vedoten siihen, että päivähoidon aloitukseen ei liittynyt

suurempia ongelmia. Haastattelussa kuitenkin ilmeni päivähoidon aloitukseen liittyneitä epäkohtia: vanhemmat olisivat toivoneet, että lasta olisi huomioitu enemmän työntekijän osalta ja että käynnin fokus olisi ollut enemmän lapsen tutustuttamisessa päivähoitoon. Lisäksi vanhemmat olisivat halunneet tutustumiskäynnin aikana tutustua lapsen oman osaston lisäksi paremmin myös muihin päiväkodin tiloihin, erityisesti vuoro-osastoon. Yhdeksi syyksi kyseisille epäkohdille haastattelussa mainittiin se, että pääosa tutustumiskäynnin ajasta koostui vanhemman ja työntekijän välisestä keskustelusta.

Aloituskeskustelun tarkoituksena on tutustua lapseen ja perheeseen vanhemmilta saatavan tiedon kautta. Tutustumisjakson tavoitteena taas on syventää päivähoitoon osallistuvien osapuolten keskinäistä tutustumista sekä tutustuttaa lapsi ja vanhempi päivähoitoon ja sen toimintaan. (Lund 2009.) Mielestäni olisi-kin syytä pohtia, voidaanko yhden tapaamiskerran aikana saavuttaa kaikkia päivähoidon aloitukselle asetettuja tavoitteita. Haastattelemini vanhempien kohdalla kun edellä mainitut tavoitteet eivät ole täysin toteutuneet, ainakaan tutustumisjaksoon liittyvien tavoitteiden osalta. Näenkin haastattelussa esille nousseiden päivähoidon aloitukseen liittyvien epäkohtien olevan yhteydessä muun muassa juuri aloituskäytäntöjen riittämättömyyteen.

Toisen haastateltavani kohdalla tutustumiskäynti oli toteutettu siten, että muut ryhmän lapset ja aikuiset eivät olleet samaan aikaan paikalla. Kyseisen vanhemman mukaan keskustelutilanne oli tästä syystä ollut rauhallinen, koska siihen ei liittynyt häiriötekijöitä, kuten muun ryhmän aiheuttamaa melua tai keskeytyksiä. Kuitenkin ongelmaksi kyseisessä tapauksessa muodostuu se, ettei vanhemmille ja lapselle synny tutustumiskäynnin aikana todellista kuvaa päivähoidon arjesta. Kun lapsi ja vanhempi eivät tutustumiskäynnin aikana osallistu päivähoidon arkeen muiden ryhmän lasten ja työntekijöiden kanssa, ei esimerkiksi synny tilanteita, joissa vanhempi ja työntekijä näkisivät lapsen osana lapsiryhmää. Myös tästä syystä erillinen tutustumiskäynti olisi tärkeä.

Tutustumiskertojen riittämättömyyttä puoltaa myös se, että kun haastattelussa keskustelun aiheeksi nousi aloituskeskustelun ja tutustumiskäynnin muuttaminen erillisiksi tapaamisiksi tai ylipäänsä niiden erottaminen selkeästi erillisiksi

kokonaisuuksiksi, vanhempien suhtautuminen oli myönteinen. Mikäli aloituskeskustelu järjestettäisiin myös lähtökohtaisesti ainoastaan vanhemman ja työntekijän välisenä tapaamisena lapsen ollessa mukana seuraavalla erillisellä tutustumiskerralla, voitaisiin myös vaikuttaa haastattelussa esiinnousseeseen ongelmakohtaan, joka liittyi lapsen läsnäolon häiritsevyyteen vanhemman ja työntekijän välisessä keskustelussa.

Koska haastateltavat olivat siis kaiken kaikkiaan tyytyväisiä yhteen tutustumiskertaan, näen sen ja edellä mainittujen ongelmakohtien välillä ristiriitaisuutta. Haastattelussa kävi myös ilmi, että mikäli vanhemmat olisivat katsoneet tarvitsevana useampia vierailuja päiväkodilla tutustumiskäynnin lisäksi, asian esiin ottaminen ja uuden tutustumiskäynnin ajankohdasta sopiminen olisi koettu vaivannuttavaksi. Tämä muun muassa siksi, että vanhemmat kokivat, että uudesta tutustumiskäynnistä aiheutuisi päiväkodille liiaksi ylimääräisiä järjestelyitä. Mikäli tutustumiskäyntejä päiväkodilla olisi siis useampia, vanhemmat toivoivat, että tutustumisjakson ja sen ajankohtien määrittäminen olisi päiväkotilähtöinen asia. Pohdintaa minussa herätti, voisiko edellä mainittu asia uusien tutustumiskertojen esille ottamisen ja sopimisen tuomasta vaivaantuneisuuden tunteesta, vaikuttaa vanhempiin siinä määrin, että he ”tyytyvät” aloituskäytäntöjen määrään, vaikka todellisuudessa kokevat ne liian vähäisiksi.

5.3 Vastuuaikuinen menetelmän hyödyntäminen

Lähdemateriaaleihin ja keräämääni aineistoon pohjautuen vakuutuin omahoitajamenetelmän myönteisistä vaikutuksista päivähoidon aloituksessa. Kellomäen päiväkodissa 1-2-vuotiaiden ryhmän lapsille nimetään niin sanottu vastuuaikuinen. Vastuuaikuinen käytäntöä ei kuitenkaan hyödynnetä päivähoidon aloituksessa omahoitajamenetelmän tapaan. Tästä syystä haastattelemani vanhemmat arvioivat omahoitajamenetelmän merkitystä päivähoidon aloituksessa. Heidän mukaansa kyseinen käytäntö tekisi päivähoidon aloituksesta luontevamman, kun vanhempi pystyy jakamaan ajatuksiaan saman työntekijän kanssa läpi päivähoidon aloitusvaiheiden. Vanhempien mukaan kyseinen käytäntö myös vähentäisi vanhemman huolta, kun lapsen ensimmäinen hoitopäivä lopulta koittaa.

Opinnäytetyöni kohteena toimineen päiväkotiryhmän lastentarhanopettaja Tanja Roinisen (2015) mukaan vastuuaikuinen käytännön hyödynnettävyyttä päivähoidon aloituksessa vaikeuttaa se, että tutustumiskäyntiä ei aina voida sopia niin, että se sopisi lapsen vastuuaikuisen työvuoroihin. Lisäksi tutustumiskäynnin ajankohtaan vaikuttaa rauhallisen hetken löytyminen päiväkotiarjen keskellä. Myös Lundin (2009) mukaan omahoitajamenetelmän hyödyntämistä päivähoidon alkuvaiheessa hankaloittavat yleisestikin useat tekijät, eikä omahoitajan läsnäoloa voida näin aina varmistaa. Työvuorojen yhteensopimattomuuden lisäksi omahoitaja ei voi olla paikalla, mikäli hän on esimerkiksi paikkaamassa toisen ryhmän työntekijää, koulutuksessa, lomalla tai sairaana.

Jotta omahoitajamenetelmää voitaisiin toteuttaa tarkoituksenmukaisesti Salminen ja Tynnen (2011, 43) vetoavat työnantajaan. Päivähoidon työntekijän työajoissa tulisi joustaa niin, että ne voitaisiin sovittaa lapsen päivähoidon aloituksen ja lapsen hoitoaikojen mukaan ensimmäisinä hoitopäivinä. Tällöin voitaisiin varmistaa saman työntekijän läsnäolo kaikissa päivähoidon aloitusvaiheissa sekä vanhemman ja työntekijän kohtaaminen lapsen tuonti- ja hakutilanteissa ensimmäisinä hoitopäivinä. Mielestäni asiaan voisivat vaikuttaa myös vanhempien työnantajat: vanhemmilla tulisi olla mahdollisuus esimerkiksi tehdä jonkin aikaa lyhempää työpäivää, jotta lapsi voitaisiin hakea päivähoidosta aikaisemmin ennen päiväkodin työntekijän työvuoron loppumista. Salminen ja Tynnen tuovat myös esiin tekstissään, että mikäli päivähoidon työntekijän työvuorot eivät ole yhtenäiset lapsen hoitoaikojen kanssa, tulisi työntekijällä olla oma-aloitteisuutta esimerkiksi pidentää työpäivää lapsen parasta ajatellen. Omahoitajamenetelmän toimiminen päivähoidon aloituksessa edellyttää muun muassa aloituskäytänteiden järjestelmällistä suunnittelua sekä riittäviä resursseja. Niiden avulla pystyttäisiin vaikuttamaan siihen, että sama työntekijä pystyy kulkemaan perheen kanssa läpi päivähoidon aloituksen.

5.4 Yhteenveto – aloituskäytännöt kehittämisen kohteena

Keräämäni aineiston pohjalta voidaan todeta, että vanhemmat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä kokemuksiinsa päivähoidon aloituskäytänteisiin perustuen esimerkiksi siihen, että kyselylomakkeen kehittämistarpeita käsittelevän kysymyk-

sen kautta ei ilmennyt lopullista enempää tarpeita käytäntöjen kehittämiseksi. Mutta jotta aloituskäytänteet tukisivat paremmin kasvatuskumppanuuden muodostumista ja että aineistossa esiin nousseisiin kehittämistarpeisiin voitaisiin vastata, opinnäytetyöni kohteena toimineen päiväkodin aloituskäytäntöjä voitaisiin kehittää esimerkiksi seuraavasti. Aloituskeskustelu ja tutustumiskäynti/-käynnit tulisi rakentaa selkeästi kahdeksi erilliseksi kokonaisuudeksi, jotta niiden tavoitteet saavutettaisiin. Näin aloituskeskustelussa voitaisiin luoda rauhallinen ilmapiiri vuorovaikutukselle ja sen syntymiselle sekä lasta ja perhettä koskevan tiedon jakamiselle. Erilliset tutustumiskäynnit voitaisiin taas hyödyntää selkeästi päiväkodin tiloihin ja toimintaa tutustumiseen sekä lapsen tutustuttamiseen uuteen kasvuympäristöönsä.

Ihanteellisissa toimintamalleissa suositellaan useammasta tutustumiskerrasta koostuvaa tutustumisjaksoa osana päivähoidon aloitusta. Tähän verrattuna opinnäytetyöni kohteena olleen päiväkotiryhmän aloituskäytänteet eivät ole riittäviä, koska esimerkiksi erillistä tutustumisjaksoa ei ole. Koska aineistossa vastausten pohjalta ei käynyt ilmi, mikä olisi ajallisesti riittävä aika tutustumiselle, on vaikeaa arvioida kuinka paljon tutustumista olisi ajallisesti lisättävä. Näkisin kuitenkin, että käytössä olleen yhden tapaamiskerran erottaminen edellä mainitulla tavalla selkeästi aloituskeskusteluun ja tutustumiskäyntiin keskittyviin erillisiin kertoihin, lisäisi se myös sitä aikaa jota edellytetään päivähoitoon tutustumiseen käytettävän ennen päivähoidon aloitusta.

Haastattelussa kävi ilmi, että mikäli vanhemmat olisivat kokeneet tarvetta useammalle tutustumiskäynnille, uuden tapaamiskerran ehdottaminen ja siitä sopiminen olisi ollut heidän mielestään vaivaannuttavaa. Mikäli tutustumiskäyntejä päiväkodille olisi siis lähtökohtaisestikin enemmän, päivähoidon aloituksen käytännöllisen toteutuksen aikatauluttaminen tulisi olla päiväkotilähtöinen asia. Näkisinkin, että päiväkoti voisi määritellä valmiiksi ja ilmoittaa vanhemmille etukäteen aloituskeskustelulle ja tutustumiskäynneille sopivat ajankohdat, joiden kautta päivähoidon käytännöllistä aloitusta lähdettäisiin toteuttamaan.

Mikäli päivähoito määritteli tutustumiskäyntien ajankohdat valmiiksi etukäteen, voitaisiin samalla ottaa huomioon myös lapselle nimettävän vastuuikäisen työ-

vuorot. Tällöin pystyttäisiin vaikuttamaan myös siihen, että lapsen vastuuaikuinen pystyy olemaan mahdollisimman tiivisti mukana vastuulapsensa päivähoiton aloituksen eri vaiheissa. Jo valmiina olevaa vastuuaikuinen menetelmää voitaisiin siis mielestäni helposti jatkojalostaa kuulumaan osaksi ryhmän aloituskäytänteitä.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi huomioisin myös haastattelussa ilmenneen kehittämisehdotuksen koskien vanhemmille suunnattua lomaketta aloituskeskustelussa käsiteltävistä asioista, jonka avulla vanhemmat voisivat valmistautua keskustelua varten etukäteen. Ehdottaisin olemassa olevan alkuhaastattelulomakkeen hyödyntämistä lähettämällä se vanhemmille esimerkiksi päivähoitopaikkapäätöksen yhteydessä, jotta vanhemmat saisivat sen täytettäväkseen ennen työntekijän kanssa käytävää keskustelua.

6 POHDINTA

Opinnäytetyö ja sen tekoprosessi olivat minulle uusia asioita. Tästä syystä prosessin aikana eteeni tuli seikkoja, joihin en ollut osannut varautua tai joita en ollut osannut ottaa huomioon, ja jotka näin vaikuttivat työhön ja sen etenemiseen. Opinnäytetyöni kohderyhmän valinta sekä aineistonkeruu ja siihen liittyneet kysymykset olivat asioita, jotka herättivät eniten pohdinnan aihetta opinnäytetyön toteuttamiseen liittyen. Tästä syystä tarkastelen niitä tässä luvussa osana opinnäytetyöprosessiani ja pohdin niihin liittyen tekemiäni ratkaisuja.

Pitkällistä harkintaa aiheutti siis opinnäytetyöni kohderyhmän valinta ja rajaaminen. Lähtökohtaisesti toivoin saavani opinnäytetyöni kohteeksi työharjoittelupaikkani toimineen päiväkotiryhmän ja sitä kautta opinnäytetyöni kohderyhmäksi kyseisen lapsiryhmän vanhemmat. Suunnittelin myös toteuttavani aineistonkeruun kyselylomakkeen avulla. Pohdintaa siis herätti, olisivatko yhden päiväkotiryhmän vanhemmat riittävän suuri joukko opinnäytetyöni kohderyhmäksi ja toimisiko kyselylomake tarkoituksenmukaisena aineistonkeruumenetelmänä opinnäytetyöni kannalta. Päädyin lopulta kyseiseen kohderyhmään, koska uskoin hallitsevani aineiston paremmin, kun kohderyhmä ei olisi minulle kokemattomana opinnäytetyön tekijänä liian laaja. Halusin myös keskittyä tarkastelemaan vain yhden päiväkotiryhmän aloituskäytänteitä. Opinnäytetyöprosessin aikana kohderyhmä täsmensikin opinnäytetyöni tutkimusongelmaa ja toisaalta muotoutuva tutkimusongelma sai kohderyhmän sopimaan siihen, jolloin koin lopulta kuitenkin tehneeni onnistuneen ratkaisun kohderyhmää ajatellen.

Mielestäni yksi suurimmista kompastuskivistä opinnäytetyöni liittyvässä aineistonkeruussa oli sen suorittaminen liian aikaisessa vaiheessa. Vallin (2015, 85) mukaan kyseessä on aloittelevalle tutkijalle tyypillinen virhe. Aineiston kerääminen tulisikin aloittaa vasta, kun tutkimusongelmat ovat täsmentyneet. Kyseinen asia ilmeni siinä vaiheessa, kun oli aika aloittaa palautuneiden kyselylomakkeiden purku. Huomasin, että vaikka olin paneutunut kyselylomakkeen laatimiseen, olisi se ensin vaatinut laajempaa ja syvempää perehtymistä teoriaan, jolloin minulla olisi ollut selkeämpi kuva opinnäytetyöni tutkimusongelmasta ja sitä kautta siitä, mitä tietoa aineistonkeruulla todella haluan saada.

Syy sille, miksi en ehtinyt paneutua riittävästi teoriaan ennen lomakkeen laatimista oli aineistonkeruun ajankohta, joka mielestäni oli opinnäytetyöni kannalta olennainen. Koska opinnäytetyöni kohderyhmään kuuluivat toimintakauden 2014–2015 aikana päivähoidon aloittaneiden lasten vanhemmat, tuli mielestäni aineistonkeruu suorittaa kyseisen toimintakauden lopulla eli keväällä 2015. Jos olisin esimerkiksi toteuttanut aineistonkeruun seuraavana syksynä, päivähoiton aloituksesta olisi kulunut mielestäni liian pitkä aika. Varmuutta ei myöskään olisi ollut siitä, että kaikki edellisen toimintakauden aikana päivähoiton aloittaneet lapset olisivat enää hoidossa kyseisessä päiväkotiryhmässä, jolloin esimerkiksi yhteydenotto kyseisten lasten vanhempiin olisi ollut haastavaa.

Vaikka punnitsin tarkoin kohderyhmän rajaukseen ja aineistonkeruuseen liittyviä valintojani, ei kyselylomake lopulta antanut riittävästä ja tarkoituksenmukaista aineistoa opinnäytetyöni tutkimusongelmaa ajatellen. Täydensinkin aineistoa teemahaastattelulla. Haastattelun hyviksi puoliksi kyselylomakkeeseen verrattuna koin muun muassa sen, että minulla haastattelijana oli mahdollisuus esittää täydentäviä kysymyksiä. Lisäksi mahdollisuutta kysymysten väärinymmärrykselle ei haastattelussa ole. Aineiston analysoinnin jälkeen olinkin vakuuttunut, että haastattelu olisi ollut tarkoituksenmukaisempi aineistonkeruumenetelmä opinnäytetyössäni lähtökohtaisestikin ja niin kuin sitä suositellaan laadullisessa tutkimuksessa käytettävän. Harmikseni kyselylomakkeiden hyödynnettävyys oli siis lopulta suhteellisen vähäistä, mistä johtuen opinnäytetyöni tulokset pohjautuvatkin pitkälti haastatteluaineistoon. Suhtaudun kyselylomakkeen laatimiseen kuitenkin hyvänä oppimiskokemuksena.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelman tarkka määrittely heti prosessin alussa on vaikeaa ongelman täsmentymättömyyden vuoksi. Tutkimusongelma voikin hakea muotoa aina tutkimuksen loppuvaiheisiin saakka. (Kananen 2008, 51.) Itse myös tein tarkennuksia opinnäytetyöni tutkimusongelmaan liittyen vielä aineiston analysoinnin jälkeenkin. Lopulta päätin keskittyä käsittelemään lähtökohtaisesti päivähoiton aloituskäytänteisiin liittyneitä kehittämistarpeita, sillä koin, että opinnäytetyöni kohteena toiminut päiväkotitoiminta hyötyisi paremmin, mikäli saisi tietoonsa, missä aloituskäytänteisiin liittyen on kehitettävää.

Koska opinnäytetyöni aineisto koostuu yhden päiväkotiryhmän, yhden toimintakauden aikana aloittaneiden lasten vanhempien kokemuksista, ei opinnäytetyöni tuloksia voida heijastaa koskemaan yleisesti päivähoidon aloituskäytäntöjä kasvatuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta. Laadullisessa tutkimuksessa yleistettävyyttä ei olekaan tutkimuksen lähtökohta: ilmiön selityksen yleistettävyyttä voi jokainen punnita vertaamalla sitä omiin kokemuksiinsa (Alasuutari 2011, 237). Uskonkin, että opinnäytetyöni tuloksia on mahdollista hyödyntää Kellomäen päiväkodin lisäksi myös muiden varhaiskasvatussyksiköiden aloituskäytäntöjä tarkasteltaessa. Toivon opinnäytetyöni tuoman hyödyn kulminoituvan siihen, että olen työni kautta onnistunut nostamaan esille sellaisia aloituskäytäntöihin liittyviä seikkoja, joiden kautta kuka tahansa varhaiskasvatuksen kentällä työskentelevä tai päivähoidon aloitusta kokeva vanhempi voisi havaitua arvioimaan aloituskäytänteiden toimivuutta. Uskon kuitenkin työelämässä pystyväni tavoittamaan ja jakamaan opinnäytetyöni tuloksia paremmin kuin kirjallisella tuotoksella. Haluankin työelämääni siirtyessäni tuoda esiin opinnäytetyöni antia ja niitä työtapoja, joilla voidaan vaikuttaa kasvatuskumppanuuden muodostumiseen.

Kasvatuskumppanuuden muodostumiseen liittyvien seikkojen tarkastelu osoittautui lopulta yhtä mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi aiheeksi kuin olin opinnäytetyöprosessin alussa ajatellut. On ilmeistä, että vanhemman ja päivähoidon työntekijän luottamuksellinen ja syvenevä vuorovaikutus koituu aina lapsen parhaaksi. Henkilöiden välisten suhteiden kehittyminen tasavertaisiksi, avoimiksi ja aidolla tavalla informatiivisiksi on pitkä prosessi, joka vaatii erityistä paneutumista ja jolle on annettava aikaa. Kasvatuskumppanuus ja vuoropuhelu vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välillä rakentuu koko yhteistyösuhteen ajan. (Kaskela & Kekkonen 2011, 44; Munter 2001, 42.) Mielestäni tärkeää on kuitenkin tiedostaa, että päivähoidon aloituksessa rakennetaan pohjaa tuolle yhteistyösuhteelle. Opinnäytetyöni kautta vakuutuin, että päivähoidon käytännöllisellä aloituksella on olennainen rooli kasvatuskumppanuuden muodostumisen kannalta. Vakuutuin myös siitä, että on tärkeää tiedostaa, että vaikka kasvatuskumppanuudella kuvataan vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välille muodostuvaa suhdetta, on kasvatuskumppanuuden lähtökohtana kuitenkin aina lapsi ja lapsen tarpeet. Tästä syystä kasvatuskumppanuuden muodostumi-

seen liittyviin seikkoihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Näihin toteamuksiin kiteytyy mielestäni opinnäytetyöni aiheen merkitys.

Opinnäytetyöprosessini aikana pohdintaa minussa herätti kysymys siitä, minkälaisesta perspektiivistä opinnäytetyöni kohderyhmänä toimineet vanhemmat tarkastelevat päivähoidon ja heidän välistä kumppanuuteen perustuvaa kasvatussyhteistyötä ja sen muodostumista. Salminen ja Tynnen (2011, 35) tuovat esiin, että kasvatustieteissä kumppanuus on tällä hetkellä vallitsevana ajatusmallina, mutta näkemys voi olla vain ammattilaisten näkemys ja kokemus, sillä hierarkkinen kasvattaja- vanhempi asetelma elää edelleen vanhempien ja ammattilaisten tulkinnoissa. Yhteistyön onnistumisen yksi tärkeimmistä edellytyksistä on molempien osapuolten tieto toistensa rooleista (Koivunen 2013, 152). Yhtä tärkeää on mielestäni myös vanhempien oman roolinsa tiedostaminen kasvatuskumppanuuden toisena osapuolena. Miten sitten päästäisiin eroon hierarkkisesta kasvattaja–vanhempi asetelmasta, niin että vanhemmat tulisivat tietoisiksi roolistaan kasvatuskumppanuudessa? Mielestäni päivähoidon henkilöstön tulee varmistaa, että kaikille vanhemmille tuodaan esiin molempien osapuolten roolien velvollisuudet, oikeudet ja mahdollisuudet. Kun vanhemmat ovat tietoisia omasta roolistaan, kasvatuskumppanuutta pystytään toteuttamaan tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi päivähoidon aloituksessa. Kun esiin nostetaan kasvatuskumppanuuden muodostumisen ja vanhemman osallisuuden merkitys lapsen päivähoidon aloituksessa, vanhemmat ymmärtävät oman osallisuuden merkityksen, osaavat arvioida sen toteutumista ja tarttua osallisuuden mahdollisuuteen itse määrittelemällään tavalla. Myös Kaskela ja Kekkonen (2011, 26) toteavat, että kun vanhempien omaehtoinen tekeminen, puhuminen ja jakaminen mahdollistetaan vanhempien osallisuus vahvistuu.

Jatkotutkimusaiheeksi opinnäytetyölleni ehdottaisin päivähoidon aloituskäytäntöjen vertailemisen esimerkiksi kunnan muiden päiväkotien tai naapurikuntien välillä. Kiinnostavaa olisi myös tutkia, että kokivatko vanhemmat päivähoidon aloituksen ja aloituskäytänteiden lopulta toimineen kasvatuskumppanuuden rakentumisen kulmakivenä.

LÄHTEET

Anttila, P. 2005. Ilmaisui, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: AKATIIMI Oy.

Alasuutari, M. 2006. Kulttuuriset kehykset kasvatusvuorovaikutuksessa. Teoksessa Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Karila, K., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino. 70–90.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4., uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Tampere: Vastapaino.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Juva: PS-kustannus. 27–44.

Heikkilä, M., Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 26.5.2016
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2008. Kvali – Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Juva: PS-kustannus.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2016. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3., päivitetty painos. Juva: PS-kustannus, 78–93.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Karila, K., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino. 91–108.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2011. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. 6. painos. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2012. Niin ainutlaatuinen - Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Viitattu 26.5.2016.
https://julkari.fi/bitstream/handle/10024/110190/URN_ISBN_978-952-245-819-3.pdf?sequence=1.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena - Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Keltinkangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki, WSOY.

Koivunen, P-L. 2013. Hyvä päivähoito - Työkaluja sujuvaan arkeen. 2. painos. Juva: PS-kustannus.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36.

Lehtipää, R. & Poikonen, P-L. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: Kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Lämsä, T., Malinen, K. & Rönkä, A. (toim.) Perhe-elämän paletti – Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Juva: PS-kustannus, 69–88.

Lund, T. 2009. Taapero päivähoidossa. Viitattu 26.5.2016
<http://autalastakasvamaan.blogspot.fi/2009/03/taapero-paivahoidossa.html>.

Munter, H. 2001. Lapsi aloittaa päivähoidon. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. (toim.) Pienet päivähoidossa – Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY. 35–63.

Roininen, T. 2016. Roinisen Tanjalle opinnäytetyöstäni. Sähköposti kellomaki@keminmaa.fi 10.5.2016, 8.4.2016.

Roininen, T. 2015. Kellomäen päiväkotia. Lastentarhanopettajan haastattelu 10.4.2015.

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Porvoo: Finn Lectura.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11., uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Salminen, E. & Tynnenen, K. 2011. Omahoitajana päiväkodissa – Omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Pedatieto Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Viitattu 26.5.2016,
<https://julkari.fi/bitstream/handle/10024/113591/kasvatus.pdf?sequence=1>.

Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Juva: PS-kustannus, 84–108.

Varhaiskasvatuslaki 8.5.2015/580.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Juva: PS-kustannus.

LIITTEET

- Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje
- Liite 2. Kyselylomake
- Liite 3. Kyselylomakkeen muistutuskirje
- Liite 4. Teemahaastattelu

Liite 1

Hyvät Tiukusten vanhemmat!

Olen sosionomi (AMK) – opiskelija Lapin ammattikorkeakoulusta. Suoritin viimeisimmän työharjoitteluni Kellomäen päiväkodin Tiukusten ryhmässä 7.1.–17.3., kiitokset Teille yhteistyöstä kyseisen harjoittelun aikana.

Opinnäytetyössäni tulen tutkimaan Tiukusten lasten vanhempien kokemuksia päivähoidon aloituskäytännöistä ja kasvatuskumppanuuden muodostumisesta päivähoidon alkuvaiheessa. Te vanhempina annatte tärkeää tutkimustietoa ja tuotte esiin mahdollisia kehittämistarpeita vastaamalla kokemuksistanne ohessa olevan kyselylomakkeen avulla.

Sitoudun opinnäytetyössäni noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita. Kyselylomakkeisiin vastaaminen tapahtuu nimettömänä, yksittäistä vastaajaa ei näin ollen voida tunnistaa. Vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Pyydän teitä palauttamaan kyselylomakkeen oheisessa kirjekuoressa päiväkodissa olevaan palautuslaatikkoon maanantaihin 18.5. mennessä. Mikäli lapsenne ei ole päivähoidossa ennen kyseistä ajankohtaa, voitte myös lähettää vastauksenne postitse, postimaksu on valmiiksi maksettu.

Opinnäytetyöni on tarkoitus valmistua kuluvan vuoden loppuun mennessä, jonka jälkeen se on luettavissa joulukuusta 2015 alkaen ammattikorkeakoulujen julkaisuarkistossa osoitteessa www.theseus.fi.

Vastaan mielelläni tutkimusta koskeviin kysymyksiinne sähköpostitse.
Suuri kiitos vastauksistanne jo etukäteen!

Yhteistyöterveisin,

Ilona Tryyki
ilona.tryyki@edu.lapinamk.fi

Lapin ammattikorkeakoulun yhteyshenkilöt:

Kaisu Vinkki, lehtori
kaisu.vinkki@lapinamk.fi

Seija Järvi, lehtori
seija.jarvi@lapinamk.fi

Liite 2

Kyselylomake

Taustatiedot

1. Kuka kyselyyn vastaa?

[] äiti

[] isä

[] vanhemmat yhdessä

[] joku muu, kuka? _____

2. Minkä ikäinen lapsenne oli aloittaessaan päivähoiton?

_____ vuotta ja _____ kuukautta

3. Kuinka monelle hoitopäivälle kuukaudessa perheellänne oli tarvetta päivähoiton alkuvaiheessa?

_____ pv/kk

Aloituskäytännöt

4. Miten koette seuraavien väittämien toteutuneen päivähoiton aloitukseen liittyen?

Ympyröikää sopivin vaihtoehto.

(Asteikko: 1= täysin samaa mieltä, 2=jokseenkin samaa mieltä, 3=en osaa sanoa, 4=jokseenkin eri mieltä, 5= täysin eri mieltä)

Tutustumiskäynnin yhteydessä käydyssä aloituskeskustelussa pystyimme kertomaan odotuksistamme lapsemme päivähoitoon liittyen	1	2	3	4	5
Aloituskeskustelussa saimme tarvittavan tiedon päivähoitoon liittyen	1	2	3	4	5
Tunsimme, että tapamme toimia vanhempina ymmärrettiin	1	2	3	4	5
Tulimme kohdatuiksi tasavertaisina kasvattajina yhteistyössä päiväkodin työntekijöiden kanssa	1	2	3	4	5
Koimme, että toiveitamme kuunneltiin päivähoiton aloituksen suhteen	1	2	3	4	5
Koimme voivamme antaa henkilökunnalle sekä positiivista että rakentavaa palautetta	1	2	3	4	5
Koimme, että molemmat osapuolet olivat sitoutuneet yhteistyöhön	1	2	3	4	5
Saimme riittävästi tietoa lapsemme hoitopäivien kulusta ensimmäisten hoitoviikkojen aikana	1	2	3	4	5

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden tasavertaista yhteistyötä. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja työntekijöiden yhteistä keskustelua, tiedonvaihtoa ja päätöksentekoa liittyen lapsen hoitoon, kasvatukseen ja sen tavoitteisiin, hyvinvointiin sekä kehitykseen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät vanhempien oman lapsensa tuntemus ja päiväkodin työntekijöiden ammatillinen osaaminen.

Kirjoittakaa seuraavissa kasvatuskumppanuuden muodostumista peilaavissa kysymyksissä vastaus sille varattuun tilaan. Halutessanne voitte jatkaa sivun kääntöpuolelle.

- 5. Olivatko tutustumiskäynti ja sille varattu aika riittävät henkilökuntaan ja päiväkotiin tutustumiseen? Perustelkaa vastauksenne.**

- 6. Jokaiselle Tiukusten lapselle on nimetty oma vastuuaikuinen. Toteuttiko lapsenne vastuuaikuinen tutustumiskäyntinne päiväkotiin?**

[] kyllä

[] ei, tutustumiskäynti käytiin _____ kanssa

[] en osaa sanoa

- 7. Millainen merkitys päivähoiton aloituksessa Teille vanhempina oli se, että lapsellenne on nimetty oma vastuuaikuinen?**

- 8. On olemassa toimintamalli, jossa perheen ja päiväkodin työntekijän ensitapaaminen toteutetaan työntekijän vierailulla lapsen kotona. Millaisena olisitte kokeneet kyseisen käytänteen osana kasvatuskumppanuuden muodostumista?**

9. Mitkä tekijät mielestänne vaikuttavat siihen, että luottamuksellinen ja avoin suhde työntekijöiden kanssa syntyy?

10. Miten kehittäisitte kokemianne päivähoiton aloituskäytäntöjä siten, että ne tukisivat paremmin vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välisen yhteistyön muodostumista?

Kiitos vastauksistanne!

Liite 3

Muistutuskirje

Hyvät Tiukusten vanhemmat!

Saitte päiväkodin kautta kyselylomakkeen, jolla kerään aineistoa opinnäytetyöhöni. Opinnäytetyössäni tutkin siis Tiukusten vanhempien kokemuksia päivähoidon aloituskäytännöistä ja kasvatuskumppanuuden muodostumisesta. Toivoisin saavani vielä lisää aineistoa tutkimustani varten, siksi olen jatkanut vastausaikaa.

Pyydänkin teitä vastaamaan kyselyyn, mikäli ette ole sitä vielä tehneet. Te vanhemmat, jotka olette jo kyselyn palauttaneet, suuri kiitos vastauksistanne.

Pyydän palauttamaan kyselylomakkeen kirjekuoreensa päiväkodissa olevaan palautuslaatikkoon maanantaihin 1.6. mennessä. Kyselylomakkeita löytyy myös päiväkodilta, mikäli haluatte täyttää lomakkeen esimerkiksi lapsenne haku- tai tuontitilanteessa.

Lisäksi tiedustelen halukkuuttanne osallistua aihettani tarkentavaan haastatteluun. Mikäli olette kiinnostuneita osallistumaan haastatteluun, pyydän teitä ottamaan minuun yhteyttä sähköpostitse. Mahdolliset haastattelut tulen toteuttamaan elo-syyskuun aikana. Haastattelut ovat täysin luottamuksellisia, eikä haastateltavaa voida tunnistaa valmiista opinnäytetyöstä.

Vastaan mielelläni tutkimusta koskeviin kysymyksiinne sähköpostitse.

Yhteistyöterveisin,

Ilona Tryyki
ilona.tryyki@edu.lapinamk.fi

Lapin ammattikorkeakoulun yhteyshenkilöt:

Kaisu Vinkki, lehtori
kaisu.vinkki@lapinamk.fi

Seija Järvi, lehtori
seija.jarvi@lapinamk.fi

Liite 4

Teemahaastattelu

Teema 1. Tutustumiskäynti päiväkodilla

- Tutustumiskäynnin kuvaus. Mikä oli tutustumiskäynnin ajankohta päivähoidon alkamiseen nähden? Oliko lapsi mukana tutustumiskäynnillä?
- Miten koitte tutustumiskäynnin kasvatuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta?

Teema 2. Tutustumiskäynti perheen kotona

- Millaisena olisitte kokeneet kyseisen käytänteen, jos se olisi ollut osa päivähoidon aloitusta?

Teema 3. Aloituskeskustelu

Teema 4. Tutustumisjakso

- Kuinka monta kertaa kävitte päiväkodilla ensimmäisen tutustumiskäynnin jälkeen ennen kun lapsi aloitti päivähoidon?

Teema 5. Omahoitajamenetelmä

- Oliko lapsellenne nimetty vastuuikäinen henkilö, joka järjesti tutustumiskäyntinne päiväkotiin?
- Mikä on mielestänne omahoitajamenetelmän merkitys päivähoidon aloituksessa kasvatuskumppanuuden muodostumisen näkökulmasta?